

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

לימוד מ"זהב המנורה" ו"באתי לגני" פ"ז - עמ' ב
שבת קדש פרשת וארא, ר"ח שבט ע"ז, כפ"ח

הכח של פרשת בא - עמ' ט
קיץ מ"ה, שובה ישראל-ירושלים

יג עיקרים כנגד יג מדות הרחמים - עמ' טז
כ"א טבת ע"ז - כפ"ח

דבר יום ביומו תשע"ז (2) - עמ' מ
מסר יומי הנשלח בוואטסאפ

ג	ל	ע	י	נ	י	
ה	ו	א	ב	י	ט	ה
ת	נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך	

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת בא תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

שבת קדש פרשת וארא, ראש חדש שבט ע"ז - כפ"ח לימוד מ"זהב המנורה" ו"באתי לגני" פ"ז

"זהב המנורה" לפרשות וארא-בא | ד"ה "באתי לגני" אות ז (1)

שלשה פירושים ל"מה ראה", כמבואר אצלנו במ"א) – ארבע פעמים "וירא" כנגד י-ה-ו-ה, וד"ל. משה הניח מקום לפינחס להשלים את מדת הקנאות שלו (הכל בסוד "כי נער ישראל ואהבהו", כמבואר במי השלוח). ומבואר בדא"ח שתכלית הייחוס בפרשתנו היא להגיע ל"הם המדברים אל פרעה מלך מצרים... הוא משה ואהרן", שמשה הוא העיקר בהכנעת פרעה מלך מצרים, בעשר המכות לקליפת מצרים, מתוך קנאות דקדושה, שרש נשמת פינחס.

בספר "זהב המנורה" מובא ווארט על פסוק מ"שני":

"ובני יצהר קרח ונפג וזכרי" [מבין כולם פה הכי מוכר לנו – לאו דוקא לטובה – הוא קרח]. פירש הרבי רבי זישע זצ"ל:

"יצהר" מלשון צוהר, רצ"ל הצדיקים שהם מזככים ומצהירים את החומר שלהם [על הפסוק "צהר תעשה לתבה" מפרש הבעל שם טוב שצריך להאיר את התבות שאומרים, כל תבה ותבה שאומרים צריך להאיר. אם יש צרה צריך להגיע למדרגת אין וכך אפשר להפוך את סדר האותיות ל-צהר – "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע". באות שנלמד ממאמר "באתי לגני" נלמד שזהו כח האות י של יצהר, שנמצאת לפני ה-צהר. כתוב בספר יצירה שאותיות הן אבנים, וכמה אבנים בונות בית, כלומר מרכיבות תבה. על "צהר [תעשה לתבה]" יש שני פירושים, חלון או אבן טובה ומאירה (ו"אלו ואלו דברי אלהים חיים", והסימן: חלון אבן טובה = 169 = 13, אחד,

[אחרי מנחה]
נגנו שאמיל.

א. "זהב המנורה" לפרשות וארא-בא

הלילה, במוצאי שבת – ב' שבט – יהיה היארצייט של הרבי ר' זושא, נלמד כמה ווארטים ממנו.

ד"ה "ובני יצהר קרח ונפג וזכרי": הפגת הקור על ידי זכרון עצמו בה'

ב"שני" של הפרשה מופיע יחוס השבטים עד שבט לוי. היחוס מסתיים כשמגיעים לפינחס, כנראה שהוא תכלית כל היחוס, למרות שבפשט התכלית היא משה ואהרן – "הוא אהרן ומשה", "הוא משה ואהרן" – אבל אם הייחוס מסתיים בו כנראה שפינחס, הקנאי, הוא התכלית של הכל. בפרשה הקודמת, פרשת שמות, קראנו על הקנאות של משה רבינו – ראשית דרכו של גואל ישראל, "... ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו. ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול". על קנאות פינחס נאמר "וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו וגו'"⁸ ומדייקים חז"ל "מה ראה...". אצל משה כתוב שלש פעמים "וירא" ואצל פינחס כתוב פעם אחת "וירא" (ובחז"ל יש

⁸ הרבה נשמות השתתפו במעשה פינחס: "ויקם" = יוסף, "מתוך" = שמעון, "העדה" = חנוך, "ויקח" = יוחנן, "רמח" = אברהם, "בידו" = יהוא. קודם הופיעו שלשה נשמות בפסוק: פינחס אלעזר אהרן וביחד עם "ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו" = ט פעמים פינחס, ממוצע כל תבה!

"ונפג", על ידי מה מפיגין את הקור – "זוכרי", על ידי שזוכרין את עצמם בהש"ת [ביטוי מאוד מיוחד. אדמו"ר הזקן אמר לאדמו"ר האמצעי שצריך לראות כל יהודי כמו שהוא מושרש במחשבה הקדומה דא"ק, צריך לראות כל יהודי כמו שהוא אצל הקב"ה. פה הווארט הוא שצריך לראות את עצמי כמו שאני אצל הקב"ה, "בהש"ת". על ידי שזוכרים את עצמו בה' יכולים להפיג את הקר של קרח. קרח רק צריך להצהיר שהוא נאמן למשה רבינו ובכך להפוך ל'צהר', ואז יאמר בו "צדיק כתמר יפרח" סופי תבות קרח].

דרשת "ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי"
באותה דרך

יש כאן אבא (יצהר) ושלשה בנים (קרח, נפג וזכרי) היוצרים מבנה של תקון: הראשון, קרח, הוא המציאות הראשונה של החשך והקור. השני, נפג, מתקן אותו על ידי השלישי, זכרי, וכל סדר העבודה הזה הוא עבודת האבא, יצהר, הצדיק המצהיר ומזכך את החומר שלו. הפירוש הפשוט של יצהר הוא שמן, "שמן זית זך" (מי שמזכך את החומר שלו). והנה, בנו השני הוא נפג אותיות גפן (הפוך), יין המשמח לב אלהים ואנשים, ובכך מפיג את קור החורף. שמן הוא חכמה ואילו גפן הוא בינה, נמצא שקרח בא במקום הדעת-עליון המחבר בין חכמה לבינה, וזכרי היינו בחינת דעת-תחתון הממשיך את המוחין למדות, בכך שהוא זוכר את עצמו בהש"ת כנ"ל.

סוד צירופי השמות בזוגות לפי הסדר: **יצהר קרח** = 613, **תריג** מצות התורה. **קרח נפג** = 441, **אמת**, "איהיה אשר איהיה" (איהיה ברבוע). **נפג זכרי** = 370, **שע** נהורין דאור פני מלך חיים, שלשה מספרים הקשורים זל"ז, כידוע ליודעי ח"ן. ולגבי כללות הפסוק: ס"ת "ובני יצהר קרח ונפג וזכרי" = 231, **איהיה**

(ברבוע). איזה פירוש מתאים כאן? אבן טובה. המציאות של אבן טובה היא חידוש – אבן היא דבר גס וחשוך בטבע, והארה של אבן, המראה על הזדככות האבן בתכלית, היא פלא. יש אדם שיש לו לב אבן, אבל אבן יכולה גם להאיר. כאשר מזככים את לב האבן עד שמאיר הוא כבר נעשה "לב בשר" לשון בשורה, הלב כבר מבשר את הגאולה. בשער היחוד והאמונה כותב אדמו"ר הזקן על האבן ש"שמה מורה כי שרשה משם העולה ב"ן במספרו ועוד אלף נוספת משם אחר לטעם הידוע ליוצרה". **אבן חן** שווה **פלא** (סוד האות **אלף**, ראשית כל אותיות האלף-בית), הפלא הכי גדול הוא כשלאבן יש חן.],

"קרח", כשקר להם מקרירות החורף

נקרח נוטריקון **קר חרף**, כשש התקופות בפסוק יש תקופת קור ויש תקופת חורף. התקופה של פרשת וארא היא בדיוק הקור של החורף, מתאים שקר היום. **חרף** הוא אותיות **רפח**, יש **רפח** ניצוצין שנפלו לתוך המציאות והם מוסתרים בתוך המציאות, לא רואים את האור והחום שלהם – זו תחושת החורף, שאין אור ואין חום. **קר** הוא גם מלשון **קרי**, פגם הברית. בתקופה זו של שובבי"ם מתקנים פגם זה. מה מזכיר 'חרף'? חרף. מתי אוכלים דברים חריפים? בחרף, בשביל להתחמם. אבל מאכלים כאלו קשורים גם לפגם הברית, לקרי. מאידך **קרח** הוא סופי תבות "צדיק כתמר יפרח", קשור להיום, ראש חדש שבט, שהוא ראש השנה לאילן לדעת בית שמאי, שסובר ד"אזלינן בתר בכח". צריך להתעסק בדעת בית שמאי כי בימות המשיח פוסקים כמותו. בית שמאי מקדשים את מה שנמצא בכח, מתוך וודאות שהדבר ודאי יצא לפועל, כבר רואים את הפועל בתוך הכח.],

הראשון הוא יום טוב והיום השביעי הוא יום טוב. והפסוק אומר את ההבדל העיקרי בין שבת ליום טוב – בין **לט** המלאכות האסורות בשבת נאסר גם כל מה שקשור בבישול, אך ביום טוב מותר להכין צרכי "אוכל נפש" הנאכלים באותו יום.].

שמעתי [המקור הוא בפירוש "טיול בפרדס" על "אגרת הטיול", שמצטט מזקנו ובסוף אומר ששמע כך גם בשם רבי זושא:] **ממו"ז הגה"ק בעל שו"ת קול אריה ז"ע שפירש דעיקר עשיית האדם בעולם הזה הוא לתקן שיהיה שמו ית' שלם וכסאו שלם, דנחסר ו"ה משם הוי"ה והאל"ף מכסא, כמ"ש רש"י סוף פרישת בשלח** [המילה העיקרית שהוא דורש בפסוק היא "הוא". אנחנו כעת בפרשת בא, אחר כך מגיעה פרשת בשלח ובסופה כתובה מלחמת עמלק. שם כתוב "כי יד על כס יה מלחמה להוי' בעמלק מדר דר" – במקום כסא כתוב "כס", וחסרה האות **א**, ובמקום שם הוי' כתוב "יה", וחסרות האותיות **וה**. על כך אומרים חז"ל "אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק". עיקר העבודה צריך להיות השלמת השם. עושים זאת על ידי המבצעים של הרבי, להחזיר בתשובה יהודים רחוקים. בחור שלומד תורה בישיבה הוא בסוד שם יה (מוחין, אור המאיר לעצמו. בתוך ה-יה יש הוי' בסוד **ד** פרצופי המוחין, או"א עילאין וישסו"ת, הכל בסוד **ד** אמות של הלכה, שהרי בגלות אין לו להקב"ה בעולמו אלא **ד** אמות של הלכה בלבד, והוא הוא המצב שאין השם שלם) וצריך לקרב עוד יהודים ובכך להשלים את השם (כאשר הוא יוצא מד"א הישיבה לקרב רחוקים הוא בסוד **ו** של שם הוי', והיהודי שהוא מקרב הוא בסוד **ה** תתאה, מלכות-תכלית, של שם הוי' ב"ה). חוץ מלהשלים את השם צריך

במשולש, סוד **רלא** שערים של ספר יצירה (של עולם המלוש, כמבואר בספר עמק המלך). הרו"ת = 832 = **לב-כבוד** פעמים **הוי'** = **ארץ ישראל** וכו'. היינו חלוקת הפסוק לכפולת 13 וכפולת 7: 64 פעמים 13 ו-33 פעמים 7, כאשר 64 ועוד 33 סוד **מהיטבאל** (97) וביחד = 7 13 = 117 = 9 פעמים 13, ודוק. ארבעת השמות: **יצהר קרח נפג זכרי** = **אברהם יצחק יעקב משה**, ודוק היטב שיש הקבלה מדויקת בין ארבעה אלו לארבעה אלו.

גם הפסוק הבא ב"שני" הוא באותו מבנה של אבא ושלושה ילדים (בעוד שאר הפסוקים הם במבנים אחרים) – "ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתר" – לכן ראוי לדרוש גם אותו באותו אופן. נשאיר את הדרשה לעבודת בית. רק נגיד שעזיאל קשור לשנה זו – **תהא שנת עז**. עזיאל פירושו שהעז שלי מגיע מה', "וזכרת את הוי' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" (יוצא מזכרי, סוף הפסוק הקודם). למדרגה שלו מגיעים על ידי שלשת ילדיו – מישאל, אלצפן וסתר: כששואלים מי נמצא פה (מישאל), התשובה היא אלצפן, הא-ל צפון בלב שלי, ומגלים זאת על ידי לימוד תורת הנסתר (סתר). שכל אחד יחשוב איך לפרש זאת.

ד"ה "וביום הראשון מקרא קדש": להשלים את השם ואת הכסא

נעבור לפרשת בא, שהתחלנו לקרוא במנחה. בפרשת בא מופיעה המצוה הראשונה שנצטוונו כעם, "החדש הזה לכם ראש חדשים", ובהמשך הלכות הפסח.

וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם [היום

שכתוב במגילת אסתר, שם עיקר מחיית עמלק.].

הזכרנו מגלת אסתר, כי היום כבר ההכנה של חודש אדר, למה? מה מיוחד היום? היום "הואיל משה באר את התורה". משה אמר את משנה תורה מ"ח שבט עד ז' אדר, לז' ימים, כמנין **הבל**, הגלגול הראשון של משה (כנודע בסוד **משה-ש-ת-הבל**, גלגולי משה למפרע). אחרי ז' אדר כבר מגיעים לפורים, כך שר"ח שבט הוא כבר הקדמה והכנה לפורים. וראה בספר דבר יום ביומו שבשנה מעוברת יש מכנים אדר ראשון בשם שבט (שלפי זה ז' אדר, יום הולדתו ויום הסתלקותו של משה רבינו, נקרא ז' שבט). [מה הקשר בין שני הענינים של ר"ח שבט – שהוא ראש השנה לאילן לדעת בית שמאי ושבו משה רבינו התחיל לבאר את התורה?] כל הענין של ראש השנה לאילן קשור לתורה. הפירות הם סוגי לימודים בתורה, במיוחד פירות ארץ ישראל שהם "תורת ארץ ישראל". כמו האות של החדש, האות **צ**, "צדיק אכל לשבע נפשו", והשבט של החדש – אשר, "וטובל בשמן רגלו", בשמן של התורה (סוד "ובני יצהר וגו'" הנ"ל), פנימיות התורה. [אם הפירות הם התורה, למה אוכלים פירות יבשים בט"ו בשבט?] אין ענין דווקא בפירות יבשים... להפך, אכילת פירות יבשים אפילו הפוכה מהענין של ט"ו בשבט. דווקא משבעת המינים יש פירות טריים, ואכילת שאר הפירות היבשים היא סתם הוספה (כנראה שייך לחו"ל שלא היו בעונה זו פירות טריים). בכלל בחב"ד פחות עשו מכך א גאנצע טראסק (ענין גדול), לא נהגו לעשות "סדר ט"ו בשבט". דווקא ביום טוב למדנו שחז"ל מקפידים שהכל יהיה טרי, מותר אפילו לשחוט – אף שלא נוהגים כך היום – בשביל שיהיה יותר טרי. בשבת אסור למרות שיש מצוות ענג שבת, אבל ביום טוב מותר – רוצים שיהיה יותר שמח, והשמחה היא באוכל. יש מנהג חדש לטעת אילנות בט"ו בשבט "כי

גם להשלים את הכסא. מה פירוש להשלים את הכסא? לעסוק בעניני מלכות, כסא ה' בעולם. יש מי שעוסק במודע במלכות ישראל, בהקמת מלך, צריך שיהיה "שום" לעילא 'תשים' לתתא", "שום" הוא אותיות שם, להמליך את השם, וצריך גם "תשים" מלמטה, להקים מלך ישראל (מי זה עמלק היום?) מה שמסתיר על השלמת השם והכסא. (מדובר בבני אדם?) זו קליפה שמתנגדת לחיבור ויש אותה בתוך כל אחד ואחד מאיתנו, אותה צריך להשמיד. שלש האותיות שחסרות הן **הוא**, וכך נדרש הקשר לפסוק שלנו.],

וכתבו בספה"ק [הווארט שהוא מביא מופיע בספרים רבים, כולל במהרש"א, במגלה עמוקות ובשלה"ה]. דזה שכתב דוד המלך ע"ה בתהלים "אוה" למושב לו, פי' אותיות או"ה הנחסר משמו ומכסאו יקחם בחזרה למושב לו [ב"יהי כבוד" אנחנו אומרים "כי בחר ה' בציון אוה למושב לו" – "אוה" הן האותיות שחסרות בכסא ובשם. זו כוונה שאפשר לכוון כשאוברים "יהי כבוד". ה' בוחר בציון – כנסת ישראל, ארץ ישראל וירושלים וגם הנקודה הפנימית שבלב כל יהודי, ה"רעותא דלבא" – ומחזיר "למושב לו" את אותיות "אוה" שנחסרו. האותיות כאן הן לפי הסדר בפסוק – קודם ה-א שמשלימה את ה"כס" ואחר כך אותיות **וה** שמשלימות את השם "יה". קודם שמים לב שהכסא חסר ואח"כ שמים לב שהשם חסר. (בפועל, במציאות, הסדר הפוך!) יש כאן תופעה של "חותם המתהפך", "סוף מעשה במחשבה תחלה". בכל אופן, בפסוק בפרשת בא המילה היא "הוא", בדיוק בסדר הפוך – "ונהפוך הוא", הופכים את ה"הוא" (רמז שמובא בספה"ק) ומקבלים "אוה" (מה ש"נתאוה הקב"ה כו"), כמו

שמה – נותן התורה – משלים את השם, **משה** אותיות **השם**, ואהרן משלים את הכסא, המייצג את כנסת ישראל. אהרן הוא בתוך העם, עושה 'מבצעים' של חב"דניקים, משכין שלום בין איש לאשתו וכו' (רק חב"דניק שלמד בתורת הנפש יכול באמת להשכין שלום בית...). [רש"י מביא ש"הוא אהרן ומשה" ו"הוא משה ואהרן" מלמד שהם שוים.] נכון, אבל בכל זאת יש חילוק ביניהם, לכל אחד יש המעלה של עצמו ובכך הם שוים. משה הוא שושבינא דמלכא, מביא-מוריד את השם לישראל, ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא, מביא-מעלה את ישראל לה'.

המילה "הוא" קשורה גם לצירוף של החדש, שמכוונים במוסף (מי שלא כיוון יכול להשלים עד סוף היום). כל חדש יש צירוף אחר של שם הוי', והחדש הצירוף יוצא מהפסוק "המר ימירנו והיה הוא" – התכלית היא "הוא". גם **"והיה"** אותיות **הוי'**. תמורה היא מצוה מאד מיוחדת – דבר שאסור לעשות, אבל אם עשית הוא תופס. על מה נאמר "הוא" בפסוק הצירוף, על הקרבן או על התמורה? על הקרבן, כתוב "הוא ותמורתו יהיה קדש". למה דומה דבר שאסור לעשותה אבל בדיעבד הוא קודש? לדבר שקרה כאן לפני שבעים שנה. זו היתה הגישה של הרמ"ח מסלונים, שלפני קום המדינה חלק מאד על הציונות כו', שלא שופכים את התינוק עם מי האמבטיה. לא חושב שהביאו את הפסוק הזה, אבל צריך להגיד את הווארט בסלונים.

עד כאן לכבוד הרבי ר' זושא, בעל ההילולא של ב' שבט, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

ב. ד"ה "באתי לגני" אות ז (1)

נכנס חדש שבט וצריך להתכונן ליו"ד שבט. כל שנה יש אות שלומדים במאמר "באתי לגני". האות של השנה היא אות ז' במאמר, בה הרבי

האדם עץ השדה", כי בעונה זו יורד גשם ו"עולה השרף באילנות", האילן מתחדש ומתרענן, נעשה טרי ולא יבש. הבעל שם טוב הגיע לעולם בשביל להביא טריות (פרישקייט) לעולם.

וזהו שאמר "הוא לבדו" אותיות הו"א שהן לבדו שאינם מחוברים בהשם ובכסא [כאשר אותיות הוא אינן מחוברות לשם הוי' ולכסא נותר ה"הוא" לבדו. לכן צריך לחבר אותן לשם ולכסא, ועל כך נאמר בהמשך הפסוק "יעשה לכם":], זה יעשה לכם על זה אתם צריכין לעבוד ולתקן [עשיה לשון תקון]. עכ"ד ושפתים יושק. והוגד לי שכן כתוב באיזה ספר בשם הה"ק רבי זושא זי"ע [בסוף הוא מביא זאת בשם ר' זושא].

למה הענין כתוב דווקא באוכל נפש של יום טוב? הרבי תמיד מצא קשר בין הדבר הנלמד למקום ממנו לומדים אותו. בענין מלאכת אוכל נפש ביום טוב (הנלמד מפסוק זה, "הוא לבדו יעשה לכם") יש דין של "הואיל" (כדעת רבה דאמרינן הואיל ומקלעי אורחים כו'). בתורה יש רק פעם אחת תבת "הואיל", בנוגע להיום, ר"ח שבט – "הואיל משה באר את התורה הזאת" (= י פעמים באר = חן פעמים לה, "תשאות חן חן לה"). **הואיל** אותיות **הוא לי** (כמו שנקרא בסוף פרשת בא – "קדש לי כל בכור... לי הוא"), שמחזירים את ה-הוא לקב"ה ומשלימים בו את השם והכסא (פרשת קדש היא כנגד מח החכמה, בטול לה', "לי"). **הוא לי** אותיות **אליהו**, אליהו הנביא שמבשר את הגאולה.

בפרשת השבוע גם כתוב "הוא" עם דגש: "הוא אהרן ומשה" "הוא משה ואהרן". מי מהם משלים את הכסא ומי משלים את השם? מתאים

לכתוב ומרימים את הקולמוס מהקלף, היא אות י'. באמצע יש קו, שהוא האות ו (שבכל אות ואות משתנה צורתה ודוק). י-ו-י יוצרות את צורת האות א – י למעלה, י למטה ו-ו באמצע – כך שכל האותיות הן בעצם א. יש אין סוף סוגים וגוונים של יהודים, אבל לכולם יש את נקודת היהדות, דער פינטלע איד. כל כנסת ישראל היא ענין אחד והחילוק בין היהודים הוא רק איך זה בא בגילוי. יש שתי יו"דין – צריך צמצום של המקבל, ככל שהמקבל מצמצם את עצמו להיות בבטול הוא מקבל יותר טוב את השפעת המשפיע, וכן צריך שהמשפיע יצמצם את עצמו להשפיע למקבל, כמו בזיווג. איפה יש ציור כזה בקבלה? בשילוב שם הוי' ושם אדנות (יאהדונה), המתחיל ב-י של שם הוי' ומסתיים ב-י של שם אדנות וביניהן יש ו אותיות – י-נ-י היוצרים תמונת א. מכאן הגיע המנהג המקובל לסמן את שם הוי' בשתי יודין, בתור קיצור הצירוף של שם הוי' ואדנות. (יש סיפור על היהודי הקדוש שהסביר את הענין של שתי יודין.) כן, בדיוק רציתי להזכיר אותו. הוא הסביר שדווקא כאשר הם שווים בקומתן, אחד ליד השני. (גם ב-יהודי יש י בתחילה ו-י בסוף.) כן, באמצע יש הוד. הוד הוא גם מלשון הודאה וגם מלשון הודיה, גם לומר לשני שהוא צודק בדבריו וגם להודות על טובה. התלמיד צריך להודות לרבי על ההשפעה שלו כפשוט, וגם הרבי צריך להודות למקבל שהרי "מתלמידי יותר מכולם".

והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא [לפי מה שהוא כתב לכאורה כל דבר נברא באות י', כי את הכל מתחילים ב-י. איך, אם כן, אומרים שעולם הזה נברא באות ה, כדרשת הפסוק "כי ביה הוי' צור עולמים"? גם תחלת העולם הזה היא נקודת ה-י של העולם הבא, רק אח"כ העולם הזה מקבל את הצורה המיוחדת לה על ידי האות ה.], דעל זה אומר "כי כל

הרי"צ מדבר על האות י' (בהמשך לנושא האות הקודמת, שעסקה בצורת האותיות ד ו-ו). נלמד ממנה כמה שורות היום ונמשיך אי"ה בשבת הבאה, השבת שלפני י' שבט.

האות י' (ש-ב-ד) – נקודת הבטול המחברת שמים וארץ

[האותיות ד ו-ו דומות זו לזו. לכל אות יש שם, מספר וצורה², והאותיות ד ו-ו דומות בצורתן וגם במשמעות שמן, אלא שלגבי צורתן יש ביניהן הבדל אחד – שבאות ד יש הוספה של י מאחורה. ענינה של ה-י הזו הוא בטול, שהמקבל מצמצם את עצמו כדי לקבל כמה שיותר טוב מהמשפיע.] והנה האות יו"ד שבאות ד' מה שבזה מתחלק תמונת הדל"ת מתמונת הרי"ש הוא מאחוריו דווקא [בצד ימין, מאחורי ה-ד, כי מקבל אמתי לא צריך לעבוד על הבטול במודע – הבטול בא לו בדרך ממילא. רואים שהאותיות מתקדמות אחת לעבר השניה, לכן צד ימין הוא מאחור. כך גם כתוב על אות ג, שיש לה רגל לכיוון ה-ד כיוון שהיא רצה לגמול חסד עם הדל – "גימל דלת, גומל דלים".],

והיו"ד אם שהוא אות זעירא מכל האותיות [במסורה קוראים לאות י', בשם זעירא.] הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחילתו אות יו"ד [בכתיבת ספר תורה – לאו דוקא בכתב אשורי, גם בכתיבה רגילה – כל פעם שכותבים אות מתחילים אותה ב-י. ברגע שאני שם את הקולמוס על הקלף, נהיית נקודה שהיא י'. כך גם בסוף האות הנקודה האחרונה שבה מסיימים

² כפי שנתבאר בארוכה בספר אותיות האלף-בית.

בכימיה הוא זרו (קטליזטור בלע"ז) שמיחד בין שני חומרים. יש עוד ספירה שמתחילה ב-י? אין, רק יסוד. יסוד היינו י-סוד. י בכתב אשורי מורכבת מ-ר ו-ז של כתיב רגיל. רז פירושו סוד, אותיות יר, ואם מוסיפים סוד יוצא זרע – י היא טפת הזרע של היסוד.

רמזי שמות הספירות במאמר

הרבי הזכיר כאן חבור של ארבע ספירות – היסוד מחבר את השמים, שהם חסד וגבורה, עם הארץ, שהיא המלכות. יש רמזים יפים בחבור הזה:

חסד גבורה עולה **רפח**, רבוע כפול של זה (זה ברבוע עולה **קדם**, מספר האותיות של שבת בראשית). **יסוד מלכות** שווה 576, פעמיים **רפח**, 24 ברבוע. כלומר, **יסוד מלכות** עולה פעמיים **חסד גבורה** (דהיינו שהערך הממוצע של שתי הספירות **יסוד מלכות** הוא **חסד גבורה**). אם נוציא את היסוד – כאשר הצדיק-הזרו נעלם – **חסד גבורה מלכות** עולה 784 ריבוע של **כח**, **יחי**, **יחוד**, ברבוע.

בכלל, למי שמתחיל עם חשבונות כיף לחשב ולראות תופעות פלאיות לגבי שמות הספירות. איזה שם מפנימיות הספירות מתחיל ב-י? יש את יחוד, פנימיות הדעת (יש גם את יראה).

יחוד ו**יסוד** הן אותן אותיות בחילוף **ח-ס** המתחלפות באתב"ש. כתוב שהאותיות הראשונות הן הפנים והאחרונות הן האחור, כך ש-**ח** היא הפנים ו-**ס** היא האחור, יסוד ויחוד קשורים. היסוד עולה עד הדעת, היחוד (בסוד ברכת נטילת לולב, "על נטילת לולב"), ומשם ממשיך את טפת הזרע-אמת הנ"ל (פנימיות ספירת היסוד היא מדת האמת).

בשמים ובארץ ותרגם **דאחיד בשמיא ובארעא** ["אחיד" פרושו 'אוחז' (בחילוף ז-ד הרגיל בארמית) – לא מלשון 'אחד' – כמו "ביה אחידא ביה להיטא". הכוונה שהיסוד אוחז בשמים ובארץ]. **שהיא ספירת היסוד שבחינת המלכות מקבל ממנה, ומה דאחיד בשמיא ובארעא, הנה שמים וארץ, שמים איש ומים, בחינת חו"ג** [חסד הוא מים וגבורה היא אש, מדות אברהם ויצחק.], **וארץ בחינת מלכות** [מדת דוד.], **והוא שע"י ספירת היסוד** [מדת יוסף, "צדיק יסוד עולם"]. **הוא יהוד חו"ג ומלכות, אבל "ולרש אין כל" דבאות רי"ש אין כל בשמים ובארץ, שאין להם ספירת היסוד המחבר** [לרש אין את האחיזה בין שמים וארץ. אצל מקבל שחסרה לו מדת הבטול, כמה שהוא מקבל מהמשפיע לא נשאר לו כלום מפנימיות שפע המשפיע וההשפעה שהוא מקבל רק מגדילה לו את הישות].

כמה נקודות ביחס למה שקראנו:

י – יסוד

מה הקשר בין י ליסוד, הרי יסוד הוא "סיומא דגופא", סיום ה-1 שבשם הוי' (סוד ו זעירא)? יש לרבי שני מאמרים על האות הזאת ב"באתי לגני", משנת תשי"ז ומשנת תשל"ז – כעבור 20 שנה – בשני המחזורים של לימוד המאמר. במאמרים האלה הרבי מסביר באריכות את הקשר בין יסוד ל-י, ובקיצור: "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א" ואבא-חכמה הוא ה-י שבשם. יסוד הוא הצדיק, "וצדיק יסוד עולם", המחבר בין שמים לארץ. המשל לפעולת הצדיק

קִיץ מ"ה - שובה ישראל, ירושלים הכח של פרשת בא

מתוך שיעורים בדמח אותיות - אות יט

ביאור רמ"ח אותיות אות יט | באר משה (אוז'רוב): החידוש במכה השמינית

התנין הגדול הוא הכתר דקליפה שרובץ בתור יאוריו, כלומר בתוך שאר הספירות של הקליפה, תשע ספירות מחכמה עד מלכות.² והוא [בלשון החסידות, כנפש:] הרצון שלמעלה מטעם ודעת [הרצון של "לי יארי ואני עשיתני", רצון של "אנא אמלוך". למה משה רבינו מפחד ממנו?] אבל משה היה דעת [דקדושה] ולכן הוזה דחיל [מפרעה, שהוא רצון שלמעלה מטעם ודעת]. ולזה אמר לו הקב"ה "בא אל פרעה", שאני אעזרך שתוכל אותו [להתגבר עליו]. ובכל שנה כשקוראים [בתורה פרשת] בא נמשך הכח להתגבר על כל רצון.

ידועה אמרתו של אדמו"ר הזקן שיש "לחיות עם הזמן", אבל פה יש משהו מיוחד – הוראה ספציפית על הכח שניתן בכל שנה בפרשת בא. בכל שנה ניתן הכח להתגבר על פיזור הנפש – נפש במובן של רצון – של הקליפה (היינו בחינת פרעה, לשון הפרעה). מה קרה בפרשת בא? הסתלקות הרבי הקודם ותחילת נשיאות הרבי. אדמו"ר הזקן הסתלק במוצאי שבת

² "התנים הגדול" ועוד ט"פ "יאר" = ד"פ תריג, משה רבינו – היינו זלע"ז.

³ הוא אומר למשה ואהרן "למה... תפריעו את העם ממעשיו". יש לו רגישות להפרעה בהיותו מקור ההפרעה של הקליפה. "למה... תפריעו" = 841 = 29 ברבוע = 21 בהשראה.

א. ביאור רמ"ח אותיות אות יט

סגולת פרשת בא – להתגבר על הרצון

דקליפה

ברמ"ח אותיות אות יט כתוב:
מאדמו"ר הזקן: איתא בזהר דמשה הוזה דחיל [היה מפחד] מפרעה, ואמר לו הקב"ה "בא אל פרעה" (איתא בספרים שלא כתוב לך אלא בא, הפירוש – שגם אני אלך עמך) דפרעה אריך דקליפה [כתר דקליפה], התנין הגדול [פרעה נקרא בתנ"ך "התנים הגדול הרבץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתני"]. פירש ר' חיים ויטאל – אריך דקליפה [התנין הגדול הוא דימוי לאריך דקליפה, הכתר של הקליפה].⁴ רובץ בין יאוריו – ט' ספירות דקליפות [יאור הוא נחל היוצא מתוך המקור, וכן הוא לשון אור – כמו שכל נהר הוא מלשון אור, נהירו – המאיר מתוך מקורו. יאור הוא אור בתוספת י, המרמזת לחכמה בשם הוי', וכן אור רומז לחכמה, "ראשית הגילוי". אם כן, לפי פירושו,

⁴ אריך משלים את "התנים הגדול" ל-כח ברבוע, שלמות הכח של הלעומ"ז. וכשקוראים בתורה פרשת בא מקבלים כח דקדושה להתגבר על כח זה דקליפה.

אלפא-ביתות של אברהם אבינו, הכולל את כל **רלא** שערים, **אב** מופיע בתור הפנים של הכתר של החיבור בין חכמה לבינה.

אבל כאשר הצירוף בא בסדר הפוך – **בא** – ענינו שכל (**ב**) שבא אל הלמעלה מן השכל (**א**), מהחכמה אל הכתר. כלומר, כאשר ה' קורא אל משה ואומר לו "בא", הוא מזמין אותו ונותן לו כח לעלות מן השכל אל הלמעלה מן השכל.

יש כאן כלל חשוב, כתוב שתמיד "מרובה מדה טובה ממדת פורענות", שכל מדרגה בקדושה היא יותר חזקה מהמדה המקבילה לה בקליפה. למה משה פחד מפרעה? כי הוא היה במדרגה יותר גבוהה ממנו, הוא דעת ופרעה כתר. משמע שאם היה באותה דרגה לא היה מפחד. אך לאחר העליה של "בא" משה כבר יכול להתגבר ולא לפחד מפרעה.

מהו כתר דקליפה? פצצה אטומית שאפילו משה מפחד ממנה – זה רצון ללא גבול, שלמעלה מן הדעת. הוא מפחד שמישהו יכנס לתוך הקרמלין וילחץ שם על איזה כפתור והכל יתפוצץ.

פרשת שמות. הכתר של הדור שלנו נמשך מפרשת בא, בה נמשך מלמעלה כח להתגבר על רצון שלמעלה מן הדעת.

בא – קדימת השכל (ב) לפלא שמעליו (א)

כתוב כאן שבפרשת בא ה' נותן כח לדעת, שהיא גבול בקדושה, להתגבר על הרצון שלמעלה מן הדעת, הבלי-גבול של הקליפה. איפה הכח הזה רמוז במלה **בא**? אין עוד מלה בלשון הקדש שערכה המספרי קטן מ-3 (ואין מלה שערכה גדול מ-1500, "תשתרר"). **בא** הוא הצירוף הראשון שיכול להיות מתוך **רלא** שערים. מה ההבדל בין **אב** ל-**בא**?

כתוב בקבלה שהאות **א** היא כתר ו-**ב** היא חכמה, או שכל בכלל ("שיר כפול", **ב**, בלשון הזהר). משה לפעמים מיוחס לחכמה – "ונחננו [כח] מה"; לפעמים לבינה – "**משה זכה לבינה**" (בגימטריא **דעת**, "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"); ולפעמים, כמו פה, הוא הדעת המייחדת את החכמה והבינה – "רעיא מהימנא". זיווג חכמה ובינה, אבא ואמא, נעשה בדרך ממילא בעקבות יחוד המזלות העליונים שמעליהם. כל חלקי השכל נכללים באות **ב**, כי החכמה והבינה הם "תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין". אבל מה שלמעלה מן השכל, האות **אלף**, הוא הפלא, השכל הנעלם מכל רעיון. בלשון הקבלה – מוחא סתימאה, מקור השכל. התורה יוצאת מן החכמה, ולכן פותחת באות **ב**.

השפעת ה-**א** לתוך השכל נקראת "אאלפך חכמה" ו"אאלפך בינה", וזהו הצירוף הישר **אב**. יש בחסידות חלוקה לשתי דרגות של הצירוף **אב**: יש "אב הרחמים" בכתר ו"אב הרחמן" בחכמה. את הביטוי של הכתר – "אב הרחמים" – אומרים רק במוסף (ומנחה דשבת ונעילה) של ימים נוראים. לכן מי שיעיין ב-**כב**

שלום בית – התלוות השותף השלישי ליחוד

(זריזות במתינות)

צריך להסביר משהו יותר עמוק, שקשור עם שלום בית: בא בכל מקום הוא מלשון ביאה. "ושמרו בני ישראל את השבת" ראשי תיבות **ביאה**, כידוע. לפי זה, בכל זיווג צריכה להיות אותה בחינה – קבלת עזר מיוחד מהקב"ה, שהקב"ה יתלווה ויצטרף אליך, יאמר לך "בא". ביאה לשון של ליווי, השתתפות של ה"שותף השלישי". האות **ב** במילה **בא** רומזת לבני הזוג והאות **א** היא השותף השלישי שביניהם – "אלופו של עולם".

בכל מקום דעת היא ההתקשרות, וכאן החידוש שההתחברות צריכה להגיע אל מקום החיבור שלמעלה מן הדעת, אל הרצון. איזה כח

ומתגברת עליו? שהמודע מפחד מהתת-מודע. אף אחד לא יודע מה יש בתת-מודע שלו ואף אחד לא יכול לשלוט עליו. התוצאה לכאורה היא בטול הבחירה החופשית – האדם תמיד בידי התת-מודע, לא יעזור לו כלום. כתוב כאן שבאמת משה רבינו מפחד, אבל כדי לצאת ממצרים ולעבור את ים סוף ולקבל את התורה צריך להתגבר על הפחד הזה – "בא אל פרעה", זהו הכח של פרשת בא, שהוא עצמו יציאת מצרים.

כתוב שאף אחד לא היה יכול לברוח ממצרים, מן התנין הגדול. בשעת יציאת מצרים נקראים ישראל צבאות ה'. עד אז אין בחינת צבא בארץ, יש רק צבא השמים. הרבי מאד אוהב את השימוש במלה צבא. למדנו פעם, ויש על זה תורה אצל האיז'ביצר, שהמילה צבא מורכבת מהמלים יוצא ו בא – איש חיל בצבא הוא אחד שיוצא לשלול שלל, "כי תצא למלחמה על אויביך ושבית שביו", ואחר כך בא ומביא את אותם ניצוצות הביתה. לאיש צבא יש את הכח הזה, שישראל מקבלים ביציאת מצרים. משה צריך את הכח הזה כדי להתמודד עם פרעה. התמודדות היא מלשון "מדה כנגד מדה" – כל עוד אתה באותה המדה בקדושה אתה יכול להתמודד איתו, אתה יכול לו, שהרי "מרובה מדה טובה" (כנ"ל).

[שאלה: איך אפשר לקבל את הכח להתמודד?] יש פה משהו שיוצא מן הכלל בדרך העבודה של חסידות חב"ד. בדרך כלל אומרים לך איך להגיע לדבר ביגיעת עצמך, בעוד שכאן הוא מופיע כסגולה הבאה מלמעלה בכל שנה ושנה. משה פועל מתוך התמסרות לתפקידו ולכן זוכה לכח הזה, שלא יפריעו לו – פרעה מלשון הפרעה כנ"ל – במילוי השליחות.

איפה מופיע השער של המלה צבא – צב – בתוך מכלול רלא השערים (רשימה זו, בה

צריך להתגלות בתוך הרצון הזה? מידת ארך אפים, סבלנות, לאט-לאט. מה ההבדל בין 'בא' ל'לך'? הילוך הוא במהירות, בזריזות. 'בא' היינו "זריזות במתינות". הביטוי "ותבא בלט", הנאמר בהקשר לזיווג, מלמד שיש בביאה פעולה של זריזות אבל עם מתינות. לא מספיק ששנים יתקשרו – ההתקשרות לכשעצמה היא אש באש. צריך את השותף השלישי. **ביאה** היא **בא יה**, שה' בא עם בני הזוג יחד (פרשת "בא" היא הפרשה ה-**בא** בחומש שמות ומתחלת התורה היא הפרשה ה-**יה**, רמז ליחוד **ביאה** – **בא יה**).

אגב, חוץ ממה שכתוב כאן על פרעה, שהוא אריך דקליפה, הרבה פעמים בזהר הוא כינוי לנוקבא דקליפה שכנגד מלכות דאצילות – פרעה מלשון גילוי, "דאתפריעו מיניה כל נהורין". עלמא דאתגלייא הוא סוד המלכות, ולכן "בא אל פרעה" הוא לשון זיווג של הצדיק, הדעת והיסוד, עם המלכות. זו ההתגלות, כאשר היא באה מכח עלית הדעת אל למעלה מהדעת, כפי שהוסבר.

שוב, הכח שמתגלה עם עלית השכל אל מקורו ברצון הוא כח הזריזות במתינות, כח הסבלנות של "ארך אפים", כאשר שורשה היותר עליון הוא בצניעות. בכתר יש ג פירושים בחסידות, כנגד ג רישין שבו: לשון המתנה – "כתר לי זעיר ואחור"; לשון עטרה שעל גבי הראש; לשון סיבוב – "כתרו את בנימין". ההמתנה שבכתר היא הראש העליון, הרדל"א, וממנה בא כח המתינות. כח הצניעותא. זו ההוראה המיוחדת לדור שלנו, שנפתח בפרשת בא.

יציאת מצרים – שחרור מהפחד מפני הלא-

מודע

איך נסביר בפסיכולוגיה של היום מצב כזה, שדעת דקדושה מפחדת מרצון של קליפה

בפה. כתוב גם שפרעה הוא פה-רע, כמו מצורע שמוציא רע מפיו. מה הביטוי לכך בפסיכולוגיה? אם פרעה הוא המקור של פרויד (שהיה לו, כידוע, עסק עם משה רבינו) מתאים לומר שהסדר הוא כך: בתחילה יש תת-מודע של השכל, אחר כך הוא נמשך לתת-מודע של הלב (שהרי חמדת הלב אינה מחשבה עדיין, והיא קודמת לגילוי, ככתוב בתניא) ומתגלה הפה הרע של פרעה כמפלצת גמורה.

אם כתוב שה' חיזק את לב פרעה סימן שזה היה לב חזק, קל וחומר ששייך לשם הוי', בחינת נס שלמעלה מן הטבע. פשט שמו של פרויד הוא מלשון פרוד. מה יכול להתגבר על אלף? פלא. פלא רמוז בתורה בראשי התיבות "פסח להוי' אלקיך" של יציאת מצרים. משה עולה חזק חזק חזק – הוא צריך להתחזק ולהתגבר על לב פרעה, להתמודד ולהגיע לאותה מדה בקדושה. ה'מתנגד' האמיתי הוא המתנגד שלמעלה מטעם ודעת, אבל הוא המוציא-מגלה את הרצון בקדושה – "ופרעה הקריב".

[עד כאן שיעור ראשון.]

מופיע כל שער רק פעם אחת חוץ מאלב"ם, היא תמצית ספר יצירה? הוא האחור של החכמה שביסוד, אחורי החכמה של הצדיק. אפשר לומר שהצב הוא החיה המבטאת את המתניות ואילו הצבי היא החיה המבטאת את הזריות...

כח המודע להתגבר על המפלצת שבתת-

מודע

פרעה הוא המפלצת שיש בתוך התת-מודע, ומשה רבינו צריך לקבל כח בדעת של הקדושה להתגבר עליו. אז מה היא כל התורה, כל יציאת מצרים? ההבנה שיש תמיד כח במודע של הקדושה, בעזר ה', להתגבר על אותה מפלצת תת-מודעת. זה יסוד התורה כולה ובעלדיו אין תורה. על כך כתוב "בא", איתי ביחד.

איפה רואים בפשט התורה שפרעה הוא רצון שלמעלה מטעם ודעת? בעקשנות שלו. הוא מוכן למות ולא נכנע, שוב ושוב. אי אפשר להרוג את המפלצת הזו. אפילו השכל שלו – החרטומים שלו – אומרים שלא כדאי, והוא ממשיך להתעקש למעלה מטעם ודעת, למרות כל הניסים הגלויים.

התגברות הפלא (דקדושה) על האלף

(דקליפה)

במכות האחרונות (בעיקר בפרשת בא, בה יש בא מכות, כנגד ג ראשונות) חוזר הביטוי "ויחזק הוי' את לב פרעה". "את לב פרעה" ראשי תיבות אלף (זו תופעה נדירה בתורה) – זו העקשנות של הכתר, שלמעלה מטעם ודעת לגמרי.

כתוב בקבלה שהמילה אלף היא אור השכל של האות אלף, הנמשך ללב באות ל של האות אלף, ומתגלה בפה באות פ של האות אלף, בסוד הפסוק "לב חכם ישכיל פיהו" – שהשכל ("אאלפך חכמה") משכיל את הלב ומתגלה

ב. באר משה (אוז'רוב): החידוש במכה

השמינית

מלחמת ה' בפרעה דרך משה

נמשיך עם אות יט. בפעם הקודמת למדנו על פרעה, כתר דקליפה, ועל הפחד שיש למשה, דעת דקדושה, ממנו. ראינו שכדי להתגבר עליו צריך משה לקבל כח מלמעלה – "בא אל פרעה" – כח לשלוט על כל רצון זר, הנמשך בכל שנה ושנה בפרשת בא. הסברנו שפרעה הוא המפלצת של התת-מודע.

היום הביאו לי מאמר של הרבי מאוז'רוב בספרו באר משה, שם מבאר את אותו מאמר בזהר בדרך דומה. הוא מביא חלק בזהר שלא

הובא ב-רמח אותיות: "קוב"ה איצטריך לאגחא ביה קרבא ולא אחרא כמה דאת אמר "אני הוי".

כתוב כאן שפרעה הוא התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו, כתר דקליפה הרובץ ושולט על ט ספירות שלמטה ממנו. כיוון שמשה מפחד ממפלצת זו ה' אומר שהוא עצמו ילחם בה. כל פעם שכתוב בתורה "אני הוי" מפרשים בצורה אחרת.

הנקודה הראשונה שצריך להבהיר היא, שכאן, ב-רמח אותיות, מוסבר שהכוונה במה שנאמר למשה היא שאני אבוא עמך אבל אתה בסופו של דבר תוכל לו, אבל מפשט הזה משמע הפוך – שה' עצמו ילחם ומשה רק יבוא לראות איך ה' נלחם עם פרעה ומנצח אותו. איך אפשר ליישב? הסברנו שהתמודדות היא להגיע לאותה מדה. לכן נראה, שכדי לנצח את פרעה משה צריך לעלות מדעת של קדושה לכתר של קדושה.

פרעה מסמל את שיא הישות ושיא החוצפה של פולחן עצמי – "לי יאורי ואני עשיתני". מה הכתר בקדושה? לבוא לבחינת אין. מוסבר בחסידות, במיוחד בקדושת לוי לפרשת תצוה, למה לא הוזכר שמו של משה בכל פרשת "תצוה". כל זמן שיש למשה שם הוא בחינת דעת, אך העובדה שאינו מוזכר בשמו היא סימן שהוא עלה למדרגת אין, שרש נשמתו בכתר עליון. להיות אין בעבודת ה' זה שהוא לא עושה כלום (הוא בכלל לא נמצא כאן, או בשום מקום), הכל הקב"ה עושה דרכו (דרך מאן דליתא, סוד הצמצום הראשון, בחינת סילוק לגמרי).

זאת הסיבה שכאשר עולה משה לדרגת הכתר, האין, מתואר שה' עצמו נלחם עם פרעה, והמלחמה עוברת דרך משה, הם כבר היינו הך – האין של משה הוא הכלי לגילוי האני של ה' (סוד שהצמצום אינו כפשוטו). אצלנו ה' עוזר למשה בהעלאתו למדרגת אין והזהר מתייחס למצב שהוא כבר עלה לשם. עוד רמז שהוא

פחד משה מפרעה – אחרי המכה השביעית

הרבי מאז'רוב שואל עוד: זו לא הפעם הראשונה בתורה בה נאמר "בא אל פרעה", שהרי הביטוי מופיע כבר במכות הקודמות, ומדוע דווקא כאן דורש אותו הזהר? התשובה היא שהאמור פה הוא לפני המכה השמינית, מכת ארבה, שכנגד ספירת הבינה. עד כאן משה לא זיהה את פרעה ככתר של הקליפה. בדרך כלל הקליפות הן במקום הז"ת, אבל העובדה שגם אחרי ז' מכות (הכנעת הז"ת דקליפה) פרעה עוד לא נכנע היא סימן ששורשו הוא מאריך, שהוא פרוע לגמרי, ללא שום גבול, וכאשר משה רואה זאת הוא מתחיל לפחד.

לפי זה הוא מסביר שעד כאן נאמר שה' מוציא את לב פרעה ואילו כאן כתוב שה' הכביד את לבו. הכבדה היא מלשון כבוד, כי כאן מתגלה למשה מהות הקליפה של פרעה – הפולחן העצמי. משה עולה חזק חזק חזק והחוזק שלו הוא ביטוי למדתו (במדות הלב), מדת הנצח. חזוק לב פרעה הוא הוספת נצחנות של קליפה אצלו. החוזק של הנצח מתחיל מחכמה, והוא נקרא בלשון אדמו"ר הזקן "כח הרצון שבשכל", אך הכבוד העצמי שייך כבר לכתר. בקבלה כתוב שכח ראשי תיבות כתר חכמה. כבוד הוא מקיף – "על כל כבוד תפה" – וחזוק הוא "פנימיות אבא פנימיות עתיק". החוזק של משה הוא בחינת האיתן שבנשמה שיווד ומתגלה למטה בנצח, והכבוד של פרעה הוא בחינת הגולגלתא דאריך דקליפה. אצל משה, בקדושה, הכבוד הוא כבוד שמים (שכל מגמתו היא להרכות בכבוד שמים תוך כדי ועל ידי שמעט בכבוד עצמו), כמבואר בליקוטי מוהר"ן תורה ו.

שלעוג היתה זכות ששמש את אברהם אבינו (כמבואר ברש"י). אם רואים שצדיק מפחד מאיזה רשע זה כי רואה בו זכות שאין בעצמו. איזו זכות היתה לפרעה? שבתו הצילה את חייו וגדלה אותו. הוא כמו סבא חורג שלו, שדאג לו וטפל בו ואף עשה אותו שר.

כתוב שצריך הכרת הטוב. כל הקדושה היא זיקה. למה לא מצליחים להיפטר מהערכים פה? כתוב בזהר שיש להם זכויות. אם לא מתגברים על ההיסוס-הפחד יכול להשתלשל ממנו חורבן בית המקדש, כמו אצל ר' זכריה בן אבקולס. הנושא רלוונטי מאוד להיום – יש לנו בתת-מודע שאנחנו חייבים להם, הכרת טובה פנימית, ורוצים ללמד זכות, להיות אנושיים והגונים וכו'. הדבר הטוב הזה שאנו מזהים מעכב את הגאולה. לכן משה מתקשה להלחם בפרעה חורגו.

הרבי מאיזביצא אומר שכל דבר בקדושה, אפילו דק שבדק, מתגלה לאחר כמה דורות. מי בתנ"ך הרג את הסבא שלו? מנשה – שיש בו אותיות משה – הרג את ישעיהו הנביא סבו (בת ישעיהו התחתנה עם חזקיהו). בפסל מיכה, מנשה הוא סבו של יונתן הנער הכהן, וחז"ל אומרים שמנשה שם הוא משה (מנשה מופיע שם בתנ"ך עם 1 תלויה). ישעיהו הוא החן אמת הראשון הגדול, הוא הנביא הראשון שמנבא, שמטיף, לפי סדר התנ"ך. אם כן, פרעה לפי הזהר הוא מפלצת, אבל הוא קיים, וצריך להוציא את הניצוץ הקדוש שיש אצלו.

שלש הופעות "בא אל פרעה"

נחזור לשאלה שהבאנו קודם, על כך שזו לא הפעם הראשונה בה מופיע הביטוי "בא אל פרעה". ה"באר משה" אומר שהביטוי מופיע בכל פעם שיש מכה ששייכת לגאווה או לזנות. הוא מופיע לראשונה במכת צפרדע, שכנגד

רמזי משה ופרעה

הזכרנו שמשה ופרעה הם זיווג – שיש פרעה גם בקדושה (מלכות), ו"בא אל פרעה" היינו יחוד הדעת דו"א עם המלכות. **משה ופרעה** משלימים למספר שלם – **שת** (בנו של אדם הראשון, שממנו הושתת העולם), סוד **משה** ר"ת **משה שת הבל**, כמבואר בכתבי האריז"ל. במספר סידורי הם **טל** ו**חן** העולים **אלדר ומידד**. פרעה של הקליפה הוא "שקר **החן**", **חנפה** שהיא **חן פה**. אצל פרעה רואים מצד אחד חוצפה, כשהולך לו טוב, אך כשהוא קצת נחלש מיד מתגלה אצלו החנופה למשה. כתוב "לא תחניפו את הארץ" ולדעת בעל ה"יראים" זו מצוה מדאורייתא ממניין תרי"ג המצוות. זו מצוה הקשורה עם הארץ. בספר יצירה יש שבע מדות, כנגד שבעה שערי הראש – שתי עינים, שתי אזנים, שני נחירים ופה. החן דקליפה של הפה הוא חנופה, ושל הקדושה היא "דברי פי **חכם חן**" (ראשי התיבות בגימטריא **יפי**).

משה הוא מידת האמת – "משה אמת ותורתו אמת" – ויחד עם פרעה, חן עם אמת זה כבר בחינת משיח (**חן אמת** עולה **צבאות**, השם הקדוש של נצח והוד, זיווג של "איהו [משה] בנצח ואיהי [פרעה] בהוד"). **משה** במספר קטן מספרי עולה 3, ו**פרעה** עולה 4, ובגמרא כתוב שאותיות **גד** רומזות למשפיע ומקבל – "גומל דלים" (במספר הגדול הם עולים **שת**, 300 ו-400). "...משה **בא אל** פרעה" – **משה** עולה **בא**, **פרעה** עולה **אל** (הכל במספר קטן מספרי).

פחד הצדיק מהרשע כי רואה בו זכות

עוד רמז: בפשטות, חוץ מכל מה שהסברנו עד כה, למה משה רבינו מפחד מפרעה? למה הוא פחד אחר כך מעוג מלך הבשן? מפני

ספירת היסוד, ובפעם השנייה במכת דבר, שכנגד התפארת – התפארות וגאווה⁷.

לדרכנו, כל עוד היה משה נתון בהכרת הטובה לניצוץ הטוב שבו – הוא לא פחד ממנו. אבל כשפרעה התגלה במלוא 'מפלצתיותו', כשמשה ראה שהוא הכתר של הקליפה, אז פחד וגם יכל לו. אף על פי ששלש הפעמים בהן נאמר הביטוי הן כנגד יסוד, תפארת ובינה, שלשתן גופא הן בבחינת כתר-חכמה-בינה. לכן בפעמים הראשונות (שכנגד חכמה ובינה, בחינת אבא ואמא) הוא עוד לא מפחד, כי עדיין יש לו הכרת טובה בבחינת "כבוד את אביך ואת אמך", חכמה ובינה – לא מוסרי להרוג אותם, אז מספיק חיזוק מה'. אבל במכת הארבה, לשון ריבוי ללא גבול, בחינת כתר (דהיינו גילוי עתיקא בבינה) נתגלה לו כתר דקליפה, ואז ה"בא אל פרעה" אומר שה' ממש נלחם בפרעה (כאשר משה הוא בבחינת אין לגמרי).

⁷ רמז נאה: מכות צפרדע-דבר-ארבה יחד עם ג"פ "בא אל פרעה" = 2025 = 45, מה (בחינת משה רבינו), ברבוע (הר"ת ע"ה = משה, האוס"ת = 1681 = 41, יה הוי', ברבוע).

כ"א טבת ע"ז - כפ"ח יג עיקרים כנגד יג מדות הרחמים

הקבלת "שלשה עשר יסודות" האמונה למדות הרחמים | א-ל: מציאות
הבורא | רחום: יחוד ה' | וחנון: שלילת הגשמות | ארך: קדמות ה' | אפים:
עבודת ה' (ושלילת ע"ז) | ורב חסד ואמת: הנבואה ונבואת משה | נצר חסד:
אמתת התורה | לאלפים: שלמות התורה | נשא עון: השגחה פרטית | ופשע:
שכר ועונש | וחטאה: ביאת המשיח | ונקח: תחית המתים

היינו אלה שמאמינים כל דבר כפשוטו ואלה שהיות שעל פי פשט לא יתכן, נמנע בטבע, לועגים על דברי חכמים – הכת הזו יותר גרועה מהכת הראשונה. השלישי, שהוא האמת, הוא שמבינים שחז"ל דברו במשל ומליצה וחידה, כמו שנאמר בתחלת ספר משלי. יוצא מדבריו מאד מפורש שאף על פי שיש כלל ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו", שהוא לא מזכיר, לגבי דברי חכמים, בדברי אגדתא, בהחלט יש שיוצא מידי פשוטו, לא פשט אלא רק סוד. בסוף היד הוא יורד על דת זרה שמפרשת דברי תורה רק כמשל. בכל מה שקשור לנגלה דאורייתא, גם בתורה שבעל פה ולא רק בתורה שבכתב, ודאי אסור לפרש רק כמשל ומליצה. הוא אומר שיש דברי חז"ל שהיו חלום, לא רק משל ומליצה אלא שראו סיפור בחלום. כל מה שקשור לנגלה והלכה חלילה בשבילו לומר ככה, אבל באגדתא כן.

טעם הקבלת "שלשה עשר יסודות" האמונה למדות הרחמים

אחרי שני הנושאים הגדולים האלה – שכר ועונש והיחס לדברי חכמים – הוא מגיע לשלשה עשר יסודות האמונה. רצינו היום לעשות הקבלה בין יג יסודות האמונה של הרמב"ם ו-יג מדות הרחמים (עיקר ה-יג בתורה

פתיחת הקדמת הרמב"ם לפרק "חלק" –

שכר ועונש והיחס לאגדתא

אתמול היה היארצייט של הרמב"ם. בתחלת פרק "חלק" בסנהדרין הוא מביא ומסביר את שלש עשרה עיקרי האמונה שלו – הוא קורא להם שלשה עשר יסודות (את ה"יד" הוא פותח "יסוד היסודות וכו'"). הוא פותח את דבריו בדעות המשובשות של אנשים ביחס לשכר ועונש, עד שמגיע למהו באמת עולם הבא. פעם^א למדנו שביד החזקה הוא לא מזכיר גיהנם בכלל, כי ההיפך של העולם הבא אצלו הוא כרת (מהעולם הבא). בכל אופן, כאן באריכות שלו הוא כותב שיש באמת גן עדן הארץ, גן עדן בגשמיות באיזה מקום, ויש גם גיהנם כזה – גם משהו גשמי, לא מתחת לאדמה, משהו בעולם הזה שה' מוציא את השמש מנרתיקו ונשרפים. אצלו יש התחממות הגלובוס, גם זה גיהנם בשבילו.

אחרי שהוא מדבר על חמש שיטות משובשות מהם שכר ועונש הוא עובר לעוד דיון, איך מתייחסים לדברי חכמים, דברי אגדתא. כאן הוא מחלק לשלש כתות, אבל אומר שהכת השלישית לא ראוייה להקרא כת כי יש רק יחידי סגולה בה. שתי הכתות הגדולות, כתות ממש,

^א שיעור כ"א שבט ע"ה (סיום ספר המדע).

טובות שהקב"ה מצרפן למעשה. זו פתיחה בגימטריא.

כעת נקרא בפנים. את יג היסודות מקשרים ל- יג "אני מאמין". פעם משהו שאל את הרבי איזה דיוק בנוסח ה-יג "אני מאמין" שיש אומרים בסוף התפלה בכל יום. בתחלת התפלה יש פיוט שנקרא "יגדל אלהים חיי", והאריז"ל כבר אמר שאינו מכוון נכון לפי הקבלה ולכן לא צריך לומר אותו. את יג עיקרים בסוף התפלה יש הרבה חסידים ואנשי מעשה שאומרים, אבל כששאלו את הרבי הוא פשוט אמר שאנחנו בחב"ד לא אומרים את זה, לכן אין מה לדייק. [את "אני מאמין בביאת המשיח" הרבי שר וכנראה גם דייקן]. צריך להבין למה דווקא אותו הוא אהב. מה שנראה שדווקא ביסוד השביעי והשמיני כפי שכותב כאן – ואיני יודע אם יש עוד מקור ברמב"ם ל-יג יסודות האמונה – לא יוצא כפשוטו כפי נוסח ה"אני מאמין". השאלה הראשונה היא על מה התבסס מי שעשה את ה"אני מאמין". [האריז"ל התנגד דווקא ל"יגדל" או בכלל ל-יג עיקרים?] כתוב שהאריז"ל לא היה אומר את פיוטי האחרונים כי לא ידעו לכוון, ובפרט מצוין שם שהפיוט יגדל אינו "לפי דרך האמת". לפי גדולי חוקרי עם ישראל התנגדו גם לעצם המושג, אבל לא כתוב שזו הסבה של האריז"ל. אם כבר, למה רוצים להקביל? כי אפילו אם לא סוברים שיש יג עיקרים, אולי יש תריג, אבל ברגע שעושים הקבלה כבר מצדיק... כך גם אצל הרבי מקאמרנא, שמי יותר בקי ממנו בכתבי האריז"ל, ובכל זאת עשה ספר שלם בענין. נקרא את היסודות ונסביר:

א-ל: מציאות הבורא

מציאות ואחדות הבורא (המסתפק בעצמו)

היסוד הראשון:

– "שלשה עשר מי יודע... מדיא". הרבי מקאמרנא מקביל בספרו "דרך אמונה"² את שתי המערכות למסורה של "ושם", אבל לא נתייחס לזה, רוצים הקבלה יותר פשוטה. יש כמה שיטות איך למנות את יג מדות הרחמים וצריך להחליט אם לפי הפשט או לפי הזהר והאריז"ל. אנחנו נעשה את ההקבלה לפי הזהר והאריז"ל. בנגלה יש שתי שיטות, אם מתחילים משם הוי' הראשון או השני³, כאשר הרמב"ם סבר שמתחילים משם הוי' השני⁴. הזהר והאריז"ל מתחילים משם א-ל ואז צריך לחלק גם את "אריך אפים" וגם את "נצר חסד לאלפים" כל אחת לשתי מדות. בלשון הזהר אחד הביטויים ל-יג מדות הרחמים הוא יג תיקוני דמהימנותא, אז מאד מתבקש שיהיה מקביל ל-יג עיקרי האמונה, שלשה עשר יסודות של הרמב"ם, לכן כך נתבונן בקיצור. לא זוכר אם עשינו כך בעבר.

נתחיל מגימטריא, הגם שפירוש המשניות של הרמב"ם הוא תרגום, זהו ודאי התרגום הנכון. **שלשה עשר יסודות** שוה 1691, 1 יותר מ-10 פעמים 13 ברבוע. מה מנין יגהמ"ר אם מתחילים מ"אל"? מספר שכל אחד צריך לזכור, כי הוא יפה, 'ספירה לאחור' – 3210, 1 פחות מכפולה של 13 ברבוע. סימן שמה שיצא לנו מהחיבור יהיה כפולה מדויקת של יג ברבוע, משהו יפהפה – ביחד שוה 4901, 29 פעמים 13 ברבוע, 13 פעמים **שמואל**, שושה **מחשבה טובה** (שנה טובה וכו'). לפי זה שלשה עשר יסודות עם יגהמ"ר היינו שלש עשרה מחשבות

² נדפס גם בתוך חומש היכל הברכה בראשית ב, יג.

³ ראה ר"ה יז, ב תוד"ה "שלש עשרה מדות".

⁴ תשובות הרמב"ם (פריימן) סימן מה. הרמב"ם הביא שתי שיטות האם המדה ה-יג היא "ולא ינקה" או שהיא "פקד עון אבות על בנים" ובמו"נ ח"א פנ"ד כתב בפשטות כשיטה השניה.

כי הוא מסתפק במציאותו [במקום אחר כותב 'מחויב המציאות', אבל כאן לא מדגיש 'מחויב' אלא רק שלא זקוק לשום מציאות אחרת]. ודי לו בעצמו [בביטוי הזה – אף שהכל תרגום – הוא מסביר במורה נבוכים¹, שגם הוא תרגום, את שם ש-די. לא כמו הפירושים של ה'די' בחז"ל, שאמר לעולמו די ושיאמר לצרותי די וכו', אלא שאומר שלה' די בעצמו, הוא לא זקוק לאף אחד, די לו במציאות עצמו]. ואין צריך במציאות זולתו, וכל מה שזולתו מן המלאכים וגופי הגלגלים ומה שיש בתוכם ומה שיש למטה מהם הכל צריכין במציאותם אליו,

וזה היסוד הראשון מורה עליו דיבור אנכי ה' אלהיך [מה שנקרא מצות האמנת אלקות].

שם א-ל – הבורא (מצטרף לשם ש-די, "המסתפק בעצמו")

לפי הסדר של הקבלה את היסוד הזה נקביל לשם א-ל, פשוט, לכן גם אמרנו ששם א-ל בתורה – כמו תחלת פרשת וארא שנקרא במוצאי שבת, בהילולא רבה שאל אדמו"ר הזקן – מצטרף בתורה לשם ש-די, "וארא... באל שדי". יש כאן כמה דברים, אבל עיקר הווארט בחקירה הוא הווארט הזה, שהוא לא זקוק לאף אחד וכולם זקוקים לו, ממש "אל שדי". אם נרצה לחלק בין האחדות כאן לבין האחדות הבאה, ביסוד השני, שם היינו "הוי' אחד" וכאן "אל אחד", כמו בפסוק "אל אחד בראנו". התאר "אחד" מצטרף בלשון המקרא לשני השמות האלה, א-ל והוי', והבריאה שמתאימה למה שכותב כאן היא "אל אחד בראנו" ובו צריך להאמין. הא-ל הזה הוא די לעצמו, "אל

להאמין מציאות הבורא יתברך והוא שיש שם נמצא שלם בכל דרכי המציאות הוא עילת המציאות, הנמצאים כולם בו קיום מציאותם וממנו קיומם, ואל יעלה על הלב העדר מציאותו [אין הוא כותב ביד החזקה? יש בנושא שיחות של הרבלי². ביד כותב דווקא "ואם יעלה על הדעת" וכאן הוא כותב "ואל יעלה על הלב". שינוי חשוב מאד.], כי בהעדר מציאותו נתבטל מציאות כל הנמצאים [כאן הוא בראש כזה שאם ח"ו תעלה על הדעת שלא נמצא אוטומטית אין שום דבר, כולל אתה עצמך, אז יכול להיות שפתאום לא נמצא אותך... מאד מסוכן להעלות כך על הדעת]. ולא נשאר נמצא שיתקיים מציאותו, ואם [כאן לא אומר "ולא", כך מותר לחשוב:] נעלה על לבנו העדר הנמצאים כולם וזולתו לא יתבטל מציאות הש"י ולא יגרע,

[והוא מוסיף עוד משפט:] ואין האחדות והאדנות אלא לו לבד הש"י שמו [למה ספר העיקרים מתמצת לשלשה עיקרים, מה השכל שלו להגיע למינימום? שלא תהיה שום חפיפה, שכל עיקר יהיה עצמאי לגמרי, אף אחד לא תלוי בשני. האם הרמב"ם מקפיד על זה? בניסוח שלו בפירוש המשניות יש כמה פעמים שמשמע שלא מקפיד, לא אכפת לו. אם החולק עליו אומר שבמה שכתבת יש חפיפה, אחד כלול בתוך השני, והוא אומר שלא אכפת לי אז אין בעיה. נראה לי יוצא כך מפורש מהנוסח כאן, שכמה פעמים אחד נמצא בתוך השני. למשל כאן, בתוך מציאות ה' הוא כולל גם את אחדות ה', שצריך להאמין שרק לה' יש אחדות.]

¹ ראה שיחת ויקהל תשמ"ו (נרפסה בלקו"ש חכ"ז עמ' 253), לקו"ש חט"ז עמ' 44 הערה 26 (וש"נ) ועוד.

¹ ח"א פס"ג.

שרשם בנצח-הוד (זוג של תרין פלגי גופא), אחד המין בתפארת (כללות המדות, המין) הכוללת חו"ג, איש האחד כנגד הבינה והגוף הפשוט האחד כנגד החכמה, ור"ל. לפי זה, אחד האמת, הוי' אחד, מאיר בכתר, למעלה מטעם ודעת, ועל כן אי אפשר לדמיין אותו בשכל כלל.]

וזה היסוד השני מורה עליו מה שנאמר ששמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

פסוק היחוד – גילוי הרחמים מול האדם

ההקבלה הראשונה פשוטה, מציאות ה' מקבילה למדת "אל", אך כאן עלינו להתבונן לעומק – למה "רחום" שייך ל"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"? למדנו הרבה פעמים ששם הוי' הוא שם הרחמים דווקא – כמו שהוא שם המפורש, שם המיוחד ושם העצם הוא גם שם הרחמים. הגימטריא היפהפיה שאם כותבים **שם המפורש שם המיוחד שם העצם** ומחלקים לשלש מקבלים את הערך הממוצע **שם הרחמים**, כלומר **רחמים** הם הממוצע של **מיוחד-מפורש-עצם**. ב"שמע ישראל וגו'"

כדי להבין צריך להסביר כוונה שהארכנו בה הרבה. קודם כל, בהתבוננות בשש המצוות התמידיות האמונה היא למעלה והיחוד הוא המבט קדימה – אני פוקח עינים ורואה ש"הוי' אלהינו הוי' אחד". מה אני רואה? שהשם של מדת הרחמים, שהוא האלקים שלי ("הוי' אלהינו") – אני מאמין שהוא מתלבש בי ומחיה אותי, כחי וחיותי – הוא-הוא "הוי' אחד", שחודר את כל המציאות כולה.

מה ההבדל בין היסוד הראשון לשני? היסוד של אמונה בה' כעלת כל העלות עדיין לא שמה אותו בתוך המציאות ממש. עד כדי כך שאפשר לחשוב שמחשבת הרמב"ם, ובכלל הראשונים, היא קבלת ההשתלשלות – הוא מלמעלה, לא זקוק לכלום, עלת כל העלות, לכן הוא מעלי (הוא העלה שלי ואני העלול ממנו, גם מלשון עלול ויונק, את כל מציאותי אני יונק ממנו).

שדי". כך נקביל את היסוד הראשון למדה הראשונה.

רחום: יחוד ה'

יחוד ה' שאין כיוצא בו

היסוד השני הוא "שמע ישראל":

יחוד הש"י, כלומר שנאמין שזה שהוא סבת הכל [הוא סבת הכל. יש משהו בא-ל שהוא סבה יותר משם הוי'. הפשט של א-ל הוא כח, אבל הוא גם מלשון אֵל, כח של וקטור, כפי שאנחנו מסבירים הרבה פעמים – כח שמכוון למשהו, א-ל הוא כח עם כיוון של חץ. איך מתאים? הכח שהוא הסבה של הכל, שממנו הכל יוצא.] אחד

[והאחדות שלו יחודית לגמרי. קודם אמר שרק לו יש אחדות בכלל, וכעת אומר בפרט, שהאחדות שלו אינה כשום אחדות שאנו יכולים לדמיין:] ואינו כאחד הזוג [אחד מתוך שנים].

ולא כאחד המין [מין האריות, שיש בו הרבה אישים]. ולא כאיש האחד שנחלק [כמו כל דבר-פרט אחד שאני מכיר בחושים שלי] לאחדים רבים, ולא אחד כמו הגוף הפשוט האחד במנין [במתמטיקה]. שמקבל החלוק לאין סוף [חלקים-שברים], אבל הוא הש"י אחד באחדות שאין כמותה אחדות [העיקר כאן הוא לא ההתבוננות ב"הוי' אחד" סתם אלא ההתבוננות באיכות האחדות. אני חושב על אחד כמושג כמותי, אבל זה אחד המנוי שגם אפשר לחלק אותו לאין-סוף שברים, וכאן מדובר באחד שאין לו שום דמיון.

את ארבעת ה'אחדים' שהוא שולל יש להקביל לספירות-כוחות-הנפש בדרך של מלמטה למעלה: אחד הזוג כנגד יסוד-מלכות וכן

משתנה, אך היא לא כלפי כל אחד ואחד אלא רק למי שקשורים אליו בעצם, משא"כ מדת הרחמים מצד פנימיותה שהיא כלפי כולם (בשוה). רחמים אומרים שאפילו שיש נגדו מדת הדין – בקורת שלא צריך לאהוב אותו ולא צריך לרחם עליו – באה מדת הרחמים (הפנימית) ואומרת "אף על פי כן". יש משהו במדת הרחמים שאחיד לגמרי. בפל"ב בתניא מסביר אדה"ז את ענין "יעקב אשר פדה את אברהם" – אותו ווארט, שאהבה יכולה להשתנות, אבל הרחמים הנצחיים יכולים לפדות אותה.

בדרך למהפכה חמישית

[לרחם על אכזרים זה חיובי או שלילי?] כתוב שבקו האמצעי יש את החיצוניות שלו, בה הוא רק ממזג וממצע בין הימין והשמאל – שם עדיין בגדרי ימין ושמאל, שיש חלוקה, ושם אסור לרחם על האכזרי. זה שומר, כמו קליפה ששומרת על הפרי. אבל יש משהו שמשוה הכל. ב'מהפכה החמישית', "ונגלה כבוד הוי" וראו כל בשר" כולל בהמות וחיות, כמבואר במאמרי באתי לגני לפרק ז, הפרק של שנה זו. איך להתייחס לבעלי חיים? בפרק שירה לכל אחד יש שירה. איזה שיר שר הנחש? "סומך הוי" לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים". מה מכוונים לפי האריז"ל כשאומרים פסוק זה? כל שם הוי" באשרי מנוקד אחרת, מדה אחרת. "סומך הוי" הוא עם חולם – תראו בסידור אדמו"ר הזקן – מדת הרחמים. הקב"ה מרחם על הנחשים, הוא קצץ להם את הרגלים וקללם ועשה איבה בינם לבין האדם, ואף על פי כן צריך להאיר להם את אור האלקות (כי טוב) ב'מהפכה החמישית', וכולי האי ואולי 'לגייר' אותו, שיחזור להיות שמש גדול לאדם (ובו יתקיים "ועמדו זרים ורעו צאנכם"). אותו דבר, צריך לרחם על נחשים אכזריים או לרחם עליהם? נחשים ארסיים, צפעונים, שאין רפואה למכתם? דן הוא בעצמו נחש, אבל אוהב

לפי חז"ל ברגע שאני אומר "שמע ישראל" זו מודעות שמולי, מה שאני רואה מול העינים, וכמו פירוש חז"ל שהוא אחד ב-ז רקיעים וארץ (ח) וב-ד רוחות העולם. לכן היסוד הזה הוא גם השני ולא הראשון, קודם אני צריך לשים את ה' מעלי ואחר כך מולי, קודם להתקשר לאוא"ס הסוכ"ע, האור המקיף שמעלי כביכול, ואחר כך להתקשר לאוא"ס הממכ"ע, האור הפנימי המתלבש במציאות ובי עצמי. אומרים ק"ש בעצימת עינים, אבל כדי לפקוח את העינים ולראות זאת במציאות אני צריך לחוש איך ש"הכל רחמים", בגימטריא "סוד הוי" ליראיו".

האחדות הבלתי-מתחלקת של מדת הרחמים

יש משהו במדה ש'הכל רחמים' שאי אפשר לחלק לחלקים, לא אחד הזוג, לא אחד המין, לא אחד האיש ולא אחד המופשט של החשבונות, כל הדברים שהוא שלל. הוא אחדות כזאת שאין לשער. צריך לומר שגם אצלי במדת הרחמים, המדה העיקרית, מדת יעקב הבחיר שאבות, יש משהו שלא מתחלק. מה הדבר הכי פשוט שאני אומר שמדה לא מתחלקת? מדה היא התייחסות לזולת, ושאינה מתחלקת היינו שאני מתייחס כך לכולם בלי שום חלוקה. איי, כתוב בחז"ל ש"אסור לרחם על מי שאין בו דעת", אבל באה החסידות ואומרת שעליו הכי רחמים כי אין בו דעת. בחיצוניות של מדת הרחמים יש איזה חילוק, אבל הפנימיות של מדת הרחמים, "סוד [שם] הוי", היא האחדות, שאי אפשר לחלק. אפילו אברהם, שהוא אוהב, ברגע ששרה אומרת לו שישמעאל הוא רשע הוא משנה את ההתייחסות כלפיו. כמו שרש"י כתב, הוא כבר מתחיל לשנוא אותו – אפשר לאהוב מישהו וישר לשנוא (הדוגמה הקיצונית – אהבת אמנון ותמר, אהבה תלויה בדבר. ואילו אהבה שאינה תלויה בדבר, אהבה עצמית, בלתי

וחנון: שלילת הגשמות

על היסוד השלישי כבר התחלנו לדבר, בהשוואה בין "רחום" ל"חנון". נקרא בפנים: היסוד השלישי:

אינו גוף ולא כח בגוף

שלילת הגשמות ממנו, וזהו שנאמין כי האחד הזה שזכרנו [אחד שאין כמותו. יש כאן התפתחות מיסוד אחד לשני]. אינו גוף ולא כח בגוף [נשים לב שבכל מקום הרמב"ם אומר אחרת, ביד אין את הביטוי הזה. דווקא כאן יש את הביטוי הזה, שרבי אברהם אבולעפיא עשה ממנו 'מטעמים' – מאד מודגש כאן, מתחיל ומסיים כאן "אינו גוף ולא כח בגוף". "אינו גוף" שוה יוסף, ו"פ הוי", "ולא כח בגוף" גם שוה יוסף, ו"פ הוי" – יב צירופי הוי', ששה של הקיץ וששה של החרף, לפי מעגל השנה. ר"א אבולעפיא מפרש את הרמב"ם אליבא דקבלה ואצלו זהו יסוד עיקרי]. ולא ישיגוהו מאורעות הגופים [כל מה שקורה לגוף לא יכול לקרות לו, כי אינו גוף. מה הם מאורעות הגופים?] כמו התנועה והמנוחה והמשכן לא מצד עצמות ולא במקרה, ולכן שללו ממנו החכמים ז"ל החיבור והפירוד ואמרו (חגיגה טו.) אין למעלה לא ישיבה ולא עמידה לא עורף ולא עפוי כלומר לא פירוד ולא עורף, והוא חיבור ולא עפוי מלשון ועפו בכתף פלשתים, כלומר ידחפו אותם בכתף להתחברם בהם, ואמר הנביא ואל מי תדימיוני ואשוה יאמר קדוש אילו היה גוף דומה לגופים [סימן שאינו גוף, פסוק מפורש].

נחשים ומרחם עליהם? לא. הוא בעצמו נחש, אבל הוא יודע לטפל בנחשים. פגע בו כיוצא בו.

ממד הראיה ב"שמע ישראל"

עוד דבר, האבן עזרא כותב שההבדל בין "רחום" ל"חנון", מדת הרחמים הבאה אחרי "רחום", הוא ההבדל בין ראייה לשמיעה. הרחמנות היא על מה שה' רואה והשמיעה היא כמ"ש "ושמעתי כי חנון אני". אם אנו מתפללים לה', או שהמציאות שלנו עולה לה', אז במדת "חנון" ושומע את המצוקה. שומעים דבר שגם אי אפשר לראות. "רחום" אמור להיות חוית ראייה דווקא, אף שכתוב "שמע ישראל" צריך בזה ממד של ראייה, וכידוע ש"שמע" ר"ת "שאו מרום עיניכם [וראו מי ברא אלה]". במוסף של ראש השנה הפסוק "שמע ישראל" חותם את עשר המלכויות (בחינת מלכות שבמלכות) – התכלית של "רצוננו לראות את מלכנו". משה רבינו אומר לנו "שמע" כדי לעורר אצלנו רצון לראות – עד ל'עין בעין יראו' (ועל כן מבואר בדא"ח שרצוננו הפנימי של משה היה לומר 'ראה ישראל') – וכאשר זוכים למסור את הנפש ב"אחד" אכן ישנו גילוי שכינה בבחינת ראייה. לכן אותיות רבתי בקריאת שמע, "שמע... אחד", רומזות להיות כל יהודי הקורא את שמע עד-ראיה על אחדות ה' – "אתם עדי נאם הוי'". תכלית קריאת שמע היא "ואהבת את הוי' אלהיך" – "פולחנא דרחימותא" – לקיים "ארחמך הוי' חזקי" ולהפוך את ה' לרחום-אהוב (הקשר בין אהבה לרחמים מתבטא גם בסוד "יעקב [שמדתו רחמים] אשר פדה את אברהם [שמדתו אהבה ועולה בגימטריא רחם])." מדת האהבה מופנית כלפי אור גלוי, אור שבבחינת ראייה (שעל כן בכור יעקב, ראובן – לשון ראייה – מכון כנגד החסד-האהבה בין בניו).

עד כאן היסוד השני.

הוא האלכסון של 1000 על 500 והמספר המקביל הוא 1382. כל הסוד של חתך זהב הוא מבוסס על השרש של 5 (2.2360...) וכאן זה 50 ברבוע, אותו דבר. למי שמבין, שני הפסוקים האלה הם זוג מובהק של מספרים, פלאי פלאים (בפסוק הראשון יש 60 אותיות, בשני 25 אותיות, יחד 85 אותיות, 7 בהשראה, מספר האותיות שמצילים מפני הדליקה כו'. 60 ברבוע ועוד 25 ברבוע = 4225 = 65, שם **אד'**, ברבוע. 65 היינו הכאת ג מספרי ההשראה הראשונים, ודוק). מה אני לומד מכאן? שרחמים קשורים לחוש הראיה אבל "חנון" קשור לחוש השמיעה, בו אני צריך לשמוע (דערהער) "שאינו גוף ולא כח בגוף".[

הקבלת יג המדות לעשר ספירות

בכלל, איפה מתחיל המושג גוף בקבלה? שלשת העיקרים הראשונים של הרמב"ם הם כתר-חכמה-בינה. לפני שממשיכים צריך להבין את כל יג המדות לפי עשר ספירות, יסוד היסודות שמוסבר בספרנו סוד הוי' ליראוי', רק להתבונן ב-יג מדות הרחמים. איך יג ועשר מתחברים? מאד פשוט וברור לפי הסדר:

א-ל בכתו. רחום וחנון בחו"ב, ראה ושמיעה. אחר כך "ארך אפים" שלפי פשט אחד אבל לפי סוד הם שנים, דעת עם עטרא דחסדים, ארך, ועטרא דגבורות, אפים. אחר כך "ורב חסד" מפורש, חסד. על "ואמת" כתוב בפירוש שהיא מדת הדין (הדן דין אמת לאמתו). אחר "נצר חסד", שומר החסד, "יעקב אשר פדה את אברהם", הוא תפארת, גם יש בו "לאלפים", תרין עטרין דדעת כפי שהם משתקפים במדת התפארת שתחת הדעת בקו האמצעי וממזג בין הימין והשמאל שבלב כנ"ל (אותיות "אפים" נמצאות ב"לאלפים". הערך הממוצע של

וכל מה שבא בכתבי הקודש שמתארים אותו בתארי הגופות כמו ההליכה והעמידה והישיבה והדיבור וכיוצא בזה הכל דרך השאלה, וכן אמרו ז"ל (ברכות לא): דברה תורה כלשון בני אדם [כמה שזה "דברה תורה כלשון בני אדם"? יה פעמים גוף (1335) – "אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה"), כלומר שהערך הממוצע של כל מלה הוא ג"פ גוף, גוף ברצו"ש: ג גו גוף וף ף שעולה מרכבה, היינו סוד מעשה מרכבה, סוד האגשת האלקות במקרא אע"פ שאינו גוף ולא כח בגוף".] וכבר דיברו החכמים בזה הענין הרבה,

קול בלי תמונה – השמיעה של "חנון"

והיסוד השלישי הזה הוא מורה עליו מה שנאמר כי לא ראייתם כל תמונה כלומר לא השגתם אותו בעל תמונה, לפי שהוא כמו שזכרנו אינו גוף ולא כח הגוף [אמרנו ש"חנון" קשור לשמיעה. הפסוק אומר "קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול" – מתחיל ב"קול" ונגמר ב"קול" ובאמצע "ותמונה אינכם רואים". מדגיש בפסוק שהתמונה שלא רואים היא בין שני קולות ששומעים. על הפסוק "וכל העם ראים את הקולות" למדו שאת הקולות האלה ששומעים גם רואים, אבל אין שם תמונה.

כל הפסוק הזה – "וידבר הוי' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול" – שזה 3882 וביחד עם "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" – שמופיע בהמשך אותה פרשה – שזה 5000, כך שהממוצע של כל פסוק הוא 2500, 50 ברבוע, שער ה-ג ברבוע. הכנף היא 1382, יש כאן יחס מובהק של חתך זהב. 1118

¹ שער א פל"א (עמ' קז ואילך).

בגלות, הנשמה לא בגלות. ברגע שמתפטרים, מהגוף שום דבר לא בגלות, זו חנינה גמורה, שיוצאים מבית הסהר לגמרי. לחיים לחיים. דווקא שני אלה, "רחום וחנון", דרשו העמקה. ההמשך הרבה יותר פשוט.

אורך: קדמות ה'

היסוד הרביעי [שכנגד "אורך" במדות הרחמים, שמצטרף לחמישי שכנגד "אפים"]:

הקדמות, והוא שנאמין כי זה האחד האמור הוא קדמון בהחלט [כבר רואים את השוני מנוסח "אני מאמין", "שהבורא יתברך שמו הוא ראשון והוא אחרון". כאן לא כתוב שהוא אחרון אלא רק קדמון. למה לא צריך לומר שהוא אחרון? כלל ש"כל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון". יש פסוק "אני ראשון ואני אחרון", אם היה רוצה להדגיש זאת היה צריך להביא פסוק זה. אבל כעת אינו עוסק באחרון. למה? עוד חזון למועד. כל יג העיקרים כאן נוסעים אל האחרון, ימות המשיח ותחית המתים. כאן מענינת אותו רק הקדמות. לכן גם הפסוק שיביא הוא גם של קדם, לא של אחרון בכלל.], וכל נמצא זולתו בלתי קדמון בערכו אליו [רק הוא קדמון.], והראיות על זה בכתבי הקודש רבות, והיסוד הרביעי הזה מורה עליו מה שנאמר [בסוף התורה, בפרשת "וזאת הברכה":] מעונה אלהי קדם [בכך משה רבינו חותם את התורה, הפסוק של היסוד הרביעי ברמב"ם].

איך קשור למדת "אורך"? ארך היינו אריך אנפין, שלגבי אצילות הוא קדמון. באצילות קדמון הוא לא יחיד ולא אחד, אבל סתם קדמון הוא אריך, ראשית הנאצלים. כולל גם מה שכל קדמון נצחי, קדמון-נצחי שוה משיח, כידוע, שגם נברא לפני בריאת העולם. מאד טוב מתלבש על "אריך".

"אפים... לאלפים" הוא "ונקה", המדה ה-יג החותמת את יג מדה"ר). אחר כך "נשא עון ופשע וחטאה ונקה" הם נה"ם, פשוט איך מתלבש על הספירות. יצא שגם לדעת וגם לתפארת יש ימין ושמאל, לכן יש מדות שבפשט הן אחד ובפנימיות מתחלקות לשתיים, והן בדעת ובתפארת (נמצא שקו האמצעי הוא "אל... ארך אפים... נצר חסד לאלפים... וחטאה ונקה" = 1176, 48 במשולש = "יסוד היסודות ועמוד החכמות", פתיחת ספר ה"יד" של הרמב"ם, וקאי על מצות האמנת אלקות, היסוד הראשון שכנגד שם אל ב-יג מדה"ר כנ"ל הכולל את כל הקו האמצעי). זה יסוד היסודות.

שרש הגוף וכח השמיעה בבינה ("חנון")

לאור זה נחזור ל"חנון ורחום", שהאבן עזרא אומר שהם ראייה ושמיעה, חכמה ובינה. איפה מתחיל בקבלה המושג גוף? גרמוהי, באמא. מה שאני רואה במציאות, אורות, חיוהי, ובהם הכל רחמים, אבל חוש השמיעה, לשמוע לא כמו הפשט, שלהי אין גוף ולא כח בגוף ולא דמות הגוף. שמיעה היא ממש התבוננות, הגם שאמרנו שגם "שמע ישראל" מתחיל בשמיעה, משה רבינו רצה לומר 'ראה ישראל', וכך לחוות את "הוי" אלהינו הוי' אחד". כשאני פוקח את העינים אני רואה גופים. צריך לשמוע שהי' הוא לא גוף, לא גוף ולא כח בגוף. זה דערהער, שמיעה.

מה זה מעורר אצלי? "חנון". יש כמה פירושים ב"חנון", ואחד מהם הוא חנינה. עכשיו, כדי לעורר חנינה על כל האסירים, צריך להאמין שהי' אינו גוף ולא כח בגוף". למה הדבר הזה מעורר חנינה? ברגע שהוא לא גוף הוא יכול לצאת מבית סהר בכיף... בשביל לצאת מכל המאסרים, לקבל חנינה, צריך להתעצם עם "אינו גוף". מה אצלנו בגלות? ווארט מפורסם של הרבי הרש"ב, שרק הגוף

רואים שיש כאן סדר, שנוגע גם לקירוב של יהודי. יש כאלה שמקרבים אותו ישר להיות חב"דניק, ולהיות משפיע ולפתוח בית חב"ד, עוד לפני שמתחיל לקיים את כל המצוות. כל כך מתלהב מהעסק שכבר נעשה משפיע, לפני שהוא מקיים מצוות במילואן. אם הוא מחפש אסמכתא, זו האסמכתא. אף על פי כן הנקודה הראשונה היא "לעבדו", להרגיש בטל לה, מזה בא הכל – אם אתה מכיר שיש ה' ואתה גארנישט, אין ואפס מול ה', ואז אתה עובד אותו, מתפלל אליו באותה הרגשה, ואז מגדל אותו על ידי התבוננות, וגם מודיע לאחרים, מתחיל להיות משפיע, אז סופך לקיים מצוות. אפשר לומר עוד יותר, יש אנשים שאומרים שאף פעם בחיים לא זכיתי ללולב כשר, אחד שהוא ירא שמים בתכלית, מוציא הרבה כסף על לולב ואתרוג. סיפור של הבעל שם טוב, פעם היה לך לולב כשר? בדקת למעלה? בסוף סוכות פתחת וראית לולב פסול כל החג. צריך סיעתא דשמיא כדי לקיים מצוות, ובאיזה זכות? אם אתה מתמסר לזולת. כמו סיפורים של רבי לוי יצחק מברדטישוב. אם אתה הולך לזכות את הצבור בארבעת המינים שלך זו סגולה שה' יתן לך לולב כשר, אבל אם הוא רק שלך ספק גדול מה תגלה בסוף החג. שוב, זה לפי הסדר כאן.

שלילת עבודה זרה

[בכל אופן, אחרי הסדר מוסיף כאן:] **ושלא** יעשה כזה [ארבעת הדברים האלה]. למי שהוא תחתיו במציאות מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות [גם ארבעה]. **מלאכים כוכבים גלגלים יסודות** משלימים ל-29 ברבוע שהוא 21 בהשראה – וכמה שזה נחמד, חלילה לעבוד אותם! ומה שהורכב מהם, לפי שכולם המטובעים על פעולתם [כגרזן ביד החוצב בו]. אין משפט ולא בחירה אלא לו לברו הש"י, וכן אין ראוי

אפים: עבודת ה' (ושלילת ע"ז)

היסוד החמישי:

סדר עבודת ה'

שהוא יתברך הוא הראוי לעבדו ולגדלו ולהודיע גדולתו ולעשות מצותיו הוא מונה כאן ארבעה דברים שהם גם י-ה-ו-ה:

עיקר העבודה כאן, "לעבדו", הוא פשוט קבלת עול, בטול, להתבטל – אני עבד ואתה האדון.

"לגדלו" כנגד אמא, כי צריך עם התארים שלו, מתוך התבוננות.

אחר כך "להודיע גדולתו", "כונן שמים בתבונה". יש מצוה יהודיע לאחרים, לא רק "אור המאיר לעצמו" אלא "אור המאיר לזולתו", "להודיע גדולתו".

צריך לעבוד אותו וכו' ובסוף "ולעשות מצותיו", מכאן מבינים ש"לעבדו" היינו נקודה פנימית של בטול וגם "איזו היא עבודה שבלב זו תפלה", דבקות בה'. לעשות מצותיו היינו מצוות מעשיות, מצות המלך (ובתרגום הרב קאפח מציין שהמלה המדויקת כאן היא 'משמעתו', בדגש על קבלת עול ומשמעת). יש קשר בין "לעבדו" ל"לעשות מצותיו", כי עבד המלך עושה מצוות המלך – "הוי" בחכמה יסד ארץ".

שוב, היסוד החמישי כאן הוא לעבדו, לגדלו, להודיע גדולתו ולעשות מצותיו:

י	לעבדו
ה	לגדלו
ו	להודיע גדולתו
ה	לעשות מצותיו

סדר העבודה – סדר של קירוב וחוקים

הקליפה של עולם העשיה, "אף עשיתיו", מקום "חרון אפו" של מקום. צריך להמתיק את האף. איך? על ידי שנזהרים לעבוד רק אותו יתברך, בלי שום אמצעי, שום ע"ז. חלק לגמרי, ששלילת ע"ז היא "אפים". אמרנו שעבודה אינה מצוות, אלא אם מתבטאת במשהו זה דווקא בתפלה. מה הביטוי בזהר לגבי תפלה? "לבעל החוטם אני מתפלל", בעל האף. גם רמז מובהק שעבודה שייכת ל"אפים". טוב, שני אלה מכוונים מאד פשוט.

חלוקת נושאי יסודות האמונה כחלוקת יג

מדות הרחמים

עד כאן חמשה יסודות ראשונים שהמכנה המשותף שלהם שמתייחסים אל ה' בעצמו ואל היחס שלי לה' (האחרון). איך הרמב"ן מסביר את ענין המדות עד "ארך אפים"? שעד כאן (שמות ו) תארים עצמיים של ה', לא פועל יוצא. מכאן ואילך פועל יוצא, אבל עד "ארך אפים" אלה שמות ("הוי" הוי" אל") ותארים עצמיים ("רחום וחנון ארך אפים"). כך בעיקרים, עד כאן לגבי ה' והיחס שלי אליו.

מכאן מתחילה קבוצה של נבואה. כמה יש בה? כמו שאמרנו קודם, לא חייב שכל אחד יהיה עצמאי לגמרי. יש ארבעה יסודות בקבוצה זו. מדות הרחמים מתחלקות 4-4-5, כשהכי מובהק ה-4 האחרונים, "נשא עון ופשע וחתאה ונקה". בדיוק כמו החלוקה של יג העיקרים.

ורב חסד ואמת: הנבואה ונבואת משה

לפני שנקרא נאמר בקיצור: הששי והשביעי, "ורב חסד ואמת", הם נבואה בכלל ונבואת משה רבינו בפרט, שעולה על כולנה. איך מתאים? מאד חלק עכשיו.

מי כולל את נבואת כל הנביאים שנבאו ב"כה"? אהרן, שמתנבא ב"כה" וגם מברך את העם ב"כה" ("כה תברכו את בני ישראל אמור

לעבדם כדי להיותם אמצעים לקרבם אליו נשזו הטעות של דור אנוש, כפי שכותב הרמב"ם.

רק כעת ראיתי שלפני עשר שנים שלחו רבנים שלא נזכיר את שמש, כדי לא לבייש אותם, שהלכו להודו ואמרו שהדת היהודית היא אולי בסדר, אולי. מי שנקרא גדולי רבני ישראל, רחמנא ליצלן. אפילו אם הם אומרים בפירוש שהם עובדים לאל אחד – לא נכון, כל הפשוטים סתם משתחווים לפסלים, אבל הכהנים אומרים – שעובדים לאל אחד ורק שההמון משתחווים לפסלים כי השפע עובר דרכם. מי שאומר כך עובד עבודה זרה, לא יעזור שום דבר. אתה עובר על היסוד החמישי של הרמב"ם, כמו שמפורש כאן. הפסל הזה לא יקרב אותך לבורא עולם רק ירחיק אותך ואם ממך ע"ז זו משתלשלת להמון סימן שהשרש של זה נמצא כך.],

אלא אליו בלבד ["אליו" ולא למדותיו", אפילו בספירות דאצילות. כמו שאמרנו קודם, לכן היו מהראשונים שחשבו שקבלה היא ע"ז, כי אפילו מספירות דאצילות אסור לעשות ממוצעים.] יכווננו המחשבות ויניחו כל מה שזולתו, וזה היסוד החמישי הוא שהזהיר על ע"ז ורוב התורה מזהרת עליו [כמו שהרמב"ם כותב בהרבה מקומות, שרוב התורה היא להזהר מעבודה זרה. איך כתוב ב"אני מאמין"? "שלו לבדו ראוי להתפלל ואין ראוי להתפלל לזולתו". אבל כאן עיקר הדגש הוא שלילת ע"ז, גם החיוב אבל בעיקר השלילה, וב"אני מאמין" הפוך].

"אפים" – "אף" על עבודה זרה והמתקה

בתפלה (לבעל החטם)

איך קשור ל"אפים"? אחרי ה"קדמון" של "אריך" אומר שרק את אותו "קדמון" ראוי לעבוד. "אפים" לשון אף, הפשט שמאריך אף, אבל מה מעורר אצל הקב"ה אף? עבודה זרה,

על נבואת נביאים הרבה [מסיים בהשגח"פ, או בכוונה, במלה "הרבה" – "ורב חסד". היו הרבה נביאים בעם ישראל ונכתבה רק הנבואה ששייכת לדורות, אבל בזמן שהנבואה שרתה בישראל היו ריבוי מופלג של נביאים ורק המיעוט נכתב. שוב, זו מדת "ורב חסד"].

נבואת משה הנבדלת מכל האנושות

היסוד השביעי:

נבואת משה רבינו ע"ה, והוא שנאמין כי הוא אביהם של כל הנביאים אשר היו מלפניו ואשר קמו מאחריו כולם הם תחתיו במעלה, והוא היה הנבחר מכל מין האדם אשר השיג מידיעתו יתברך יותר מכל מה שהשיג או ישיג שום אדם שנמצא או שימצא, וכי הוא עליו השלום הגיע התעלותו מן האנושות עד המעלה המלאכותית ונכלל במעלת המלאכים [הוא מלאך כמו שהעיד עליו הכתוב "וישלח מלאך ויצאנו ממצרים", למעלה מכל הנביאים. בהלכות יסודי התורה מציין הרמב"ם עשרה סוגי מלאכים, מתחיל מאישים, מלמטה, ומגיע לחיות הקדש. בכל אופן, "האיש משה" מגיע ונדבק בדרגת האיש, אחר כך הופך להיות "איש האלהים", כפי שהזכרנו בברית". משה רבינו גבוה מכל המלאכים, ואם כבר מלאך הוא בדרגה הכי גבוהה של מלאכים, חיה. איך אני יודע שמשה רבינו שייך לחיות? משה שוה ל-ה פעמים חיה, שייך ל-יה חיות קדש].

קריעת המסכים והמונעים

לא נשאר מסך שלא קרעו [בשביל מה צריך לכתוב את זה? ביטוי מאד מענין. אצל כל הנביאים יש עדיין מסכים שלא הצליחו לקרוע

להם: יברכך וגו'"). כתוב שכל שאר הנביאים נכללים באהרן כהן גדול, האח הגדול של משה רבינו, לכן הוא כותב אותו קודם. בכל אופן עולה עליו האח הצעיר ממנו, משה רבינו, עליו כתוב בפירוש "משה אמת ותורתו אמת" ולפי דעה אחת "אמת ראה ונפל על פניו", והיא המדה השביעית, מתאימה למשה שעליו נאמר "כל השביעין חביבין". מדת "ורב חסד" היא חסד דאריך ("אית חסד ואית חסד") שכתוב בפירוש שהוא מדת אהרן, לכן כינוי "ורב חסד" הוא "כהנא רבא", הכהן הגדול שהוא שרש כל הנבואה. לכן לכל כהן גדול יש בחינה של נבואה, מה שהוא קורא באורים ותומים שעל לב אהרן. משה רבינו הוא מדת האמת. אם כן, שני אלה מקבילים מאד יפה.

נקרא בפנים:

נבואת כל הנביאים

היסוד הששי:

הנבואה, והוא שידע אדם שזה מין האדם ימצא בהם בעלי טבעים ממדות מעולות מאד ושלימות גדולה ונפשותיהם נכונות עד שהן מקבלות צורת השכל [אצל הרמב"ם שכל הוא ערך עליון, כמובן-]. אחר כן ידבק אותו השכל האנושי בשכל הפועל ונאצל ממנו עליו אצילות נכבד [אז יורדת עליו השראה אלקית, שהיא נבואה. אז כל הנבואה באה מעולם האצילות, ולפי הקבלה היינו מנה"י דאצילות]. ואלה הם הנביאים וזו היא הנבואה וזו עניינה,

וביאור יסוד זה על בוריו יאריך מאד ואין כוונתנו להביא מופת על כל יסוד מהם, וביאור מציאות השגתו לפי שזה הוא כלל החכמות כולם [כדי להגיע לנבואה צריך להגיע לכלל החכמות כולם]. אבל אזכרה דרך ספור בלבד, ומקראי התורה מעידים

" שיעור י"ט טבת ש"ז.

צריך להוסיף את ה-אחד, כמו שכתוב בחסידות. והרמזים: **משה אחד = משיח**; **משיח הוי' = משה הוי' אחד, משה טל**, **טל = משה** במספר סדורי. נמצא **שקר"ע שט"ן = משה משה** (במספר הכרחי, סוד "משה משה" לא פסיק טעמא בגווייהו") **משה** (במספר סדורי). בכל אופן, זו כוונה יפה שיוצאת כאן מהרמב"ם.

ולא מנעו מונע גופני ולא נתערב לו שום חסרון בין רב למעט [לא חסרון גדול ולא חסרון קטן, הוא מושלם. לכאורה אין שלמות בעולם הזה, אבל הוא אומר שמשה רבינו הוא המושלם.],

שכל נקי מדמיונות, חושים ורגש

ונתבטלו ממנו הכחות הדמיונות והחושיות והרגשיות [מה שמונע מהאדם להיות מושלם – שאצלו הוא כולו שכל אלקי – הם שלשה דברים, דמיונות חושים ורגש. איזה כלים נשאר?] כלום, אין, רק שכל טהור, הוא הוריד את הגוף. שייך כאן ל"חננון", יש קשר בין "וחננון" ל"אמת" (וכנ"ל בסוד החשבון), חן של אמת שלעומת "שקר החן" ("וחננון" = 120, חיי משה כו' כנ"ל). אומרים שמשה רבינו הוא החן של אמת. איך קוראים אצלנו להורדת הגוף? התפשטות הגשמיות. ברגע שמישהו מגיע להתפשטות הגשמיות הוא נעשה כלי שלם.

(אפשר להיות שלם בלי רגש?) זה הרמב"ם, מח שליט על הלב בתכלית עד שמבטל את רגש הלב. בחסידות יש גם פנימיות הלב שליט על המח. יש שתי הגרסאות בגמרא איפה "במסתרים תבכה נפשי מפני גוה", האם בבתי גוואי או בבתי בראי? אנחנו גורסים שה' בוכה בחדר הפנימי, בתי גוואי, מפני גאוותן של ישראל שנטלה מהם ונתנה לאומות העולם. לכאורה הרגש הזה, הכי פנימי, שייך רק בגלות. בזמן הגאולה לכאורה אין מה לבכות. דברנו על

אותם אבל אצל משה רבינו לא נשאר שום מסך שהוא לא קרע. קודם כל, רואים שיש לו טבע של לקרוע דברים. הוא חי 120 שנה, בגימטריא **מסך** – כתוב ש-120 שלו בסוד **מסך** (סוד **קך** צירופי אלהים), ובסוף הוא קרע אותו, גמר לקרוע את כל המסכים, ואז עלה לשמים והשיג את שער הננון. ונכנס ממנו [ישר לה].

אם נעשה מהרמב"ם מקובל מעשי, באיזה שם קדוש הוא קרע את כל המסכים? השם השני של שם מ"ב, קר"ע שט"ן, המסך נקרא שטן והוא קרע אותו. אולי הרמב"ם חשב על זה. איפה מכוונים שם זה בסידור אדמור"ר הזקן? [בתקיעות]. גם בתקיעות, בפסוקים שלפני, וגם לפני "כל נדרי" בפסוק "אור זרע לצדיק" (ס"ח) **קרע = שע, י"פ יחידה**, עלית משה מסוד **חיה** לסוד **יחידה**. כל השם של **מב** אותיות = 3701 = י"פ **קרע** ע"ה). שני המקומות בימים נוראים שקורעים את המסכים. כנראה שמשה רבינו כל הזמן היה בדרגה הזו, לפני תקיעות ולפני כל נדרי. כתוב שאצל צדיק, הרבי, כשמתפלל מנחה פשוטה הוא בדרגה של כל יהודי שמתפלל נעילה ויתכן שגם יותר מזה. בכל אופן, משה רבינו כל הזמן בקטע הזה של קר"ע שט"ן.

כמה שוה **קר"ע שט"ן**? 729 = 27, **זך**, ברבוע (= 9 בחזקת 3 = 3 בחזקת 6) = **לא תרצח** כידוע. והוא עולה **משה משיח הוי'**. והוא עולה המדות בדילוג עד "ואמת" (מדת משה, סוף הפסוק הראשון): **אל... וחננון... אפים... ואמת** (יה אותיות, פנות המשולש אותיות **אמת**, השאר = **רפח**. **אל... אפים** = ב"פ **אנכי**, ט ברבוע, **וחננון... ואמת**) = ז"פ **אנכי**. כמה שוה **קר"ע שט"ן** ועוד **משה**? ג"פ **משיח**, ממוצע כל מלה. משה צריך להיות משיח. איך הוא נעשה משיח? כשמוסיף לעצמו קר"ע שט"ן וכך קרע את כל המסכים ונעשה משיח. כדי להיות משיח הוא

[הדבר הכי מיוחד אצלו מכל הענינים, בלי אמצעים. משמע שאצל שאר הנביאים יש ממוצעים]. וכל הפסוק בזולתו מעניינו,

לולא שראיתי שאלה העניינים יצטרכו לראיות רבות מאד והיינו צריכין להצעות רבות והקדמות ומשלים, ושנבאר בתחילת מציאות המלאכים [ולהסביר שמה רבינו יותר גבוה מהם, הוא לא צריך אותם]. ושינוי מעלותיהן מן הבורא הש"י [כאן ודאי משמע השתלשלות.], ושנבאר הנפש וכל כוחותיה [כל תורת הנפש]. ויתרחב העיגול עד שנדבר בצורות שזכרו הנביאים שראוי לבורא ולמלאכים, ויכנס בזה שיעור קומה ועניינו [יש מדרש שיעור קומה, שהוא לא אוהב, אבל בכל אופן משתמש בביטוי הזה כאן. למה מתכוון, למלאכים או לה? בחסידות זה משהו באמצע, כלים דאצילות, אבל לא האורות, כמו שמסביר בעל ההילולא של יום ראשון, אדמו"ר הזקן]. ולא יספיק בענין זה לבדו ואפילו יהיה מקוצר בתכלית הקצור מאה דפים [כך צריך לעבוד, שנותנים לך מאה דפים להסביר בקיצור ולא יותר...], ולפיכך אניח אותו למקומו אם בספר הדרשות [לא מותר, אלא ישאר למקומו. מתי הוא כתב את פירוש המשניות? זה החבור הראשון. רואים שבראש של הרמב"ם כל הספרים שהוא מתכנן לכתוב נמצאים, כמו שאומרים על השפת אמת]. שיעדתי לחברו או בספרי הנבואה שאני מתעסק בו או בספר שאחבר אותו בפירושי אלו היסודות [אם היה לנו ספר על היסודות היינו יכולים יותר להחכים ולעשות הקבלות. הוא אומר שבאחת האכסניות האלה יהיה המקום להסביר את הענין של משה רבינו].

הענין בכמה שיעורים¹⁰. הרמב"ם רוצה שתגיע לזמן הגאולה עכשיו, התפשטות הגשמיות, שם אין דמיונות, חושים או רגש.

היום כל הדברים האלה בלעומת זה הם ממש כמו הפילוסופיה של המדע. הרמב"ם הוא באמת מדען. כל המדע, במיוחד המדע המודרני ביותר, הוא כדי לשלול את הדמיונות – וכל מה שאנשים חשבו עד כה הוא דמיונות. קודם צריך לדעת שכל מה שחשבת הוא דמיונות שוא, עכשיו צריך לדעת שאם אתה חושב שתשיג את האמת דרך החושים שלך, שקר, ואז צריך לשלול את הסנטימנטים שלך לכל דבר ואז יש סיכוי שתגיע לאמת. נשמע כמו משהו מהודו... הוא אומר שככה משה רבינו הגיע, "מהדו ועד כוש" (הוא מלך בכוש ארבעים שנה ואף נשא אשה כושית), הכל בקדושה. אחרי הכל, משה רבינו מסר את הנפש על עם ישראל, "מחני נא", "אשר עשה משה [ששבר את הלוחות, 'אשר שברת', 'ישר כח ששברת'] לעיני כל ישראל", הרבי היה אומר זאת בבכי של התרגשות].

ונברל כחו המתעורר המשתוקק [כמו אם יש איזו תאוה]. ונשאר שכל בלבד [בלי דמיון, חושים, רגש או כח המתעורר – נשאר שכל טהור.], ועל הענין הזה נאמר עליו שהיה מדבר עם הש"י בלא אמצעיות מן המלאכים [כמו רבי חייא, שהכסא שלו עולה מעצמו, בלי סיוע של המלאכים].

הצורך להאריך בביאור הענין

רצוני היה לבאר זה הענין הנפלא [גם נבואה אמר שיקצר, וגם כאן אומר שלא יכול להאריך, אבל הוא לא מתאפק – כי "ממשה עד משה לא קם כמשה" – וחיוב לפרוס קצת את היריעה, משהו אישי אצלו]. ולפתוח המנועול ממקראות התורה ולפרש טעם פה אל פה

¹⁰ ראה שיעור י"א מנחם-אב ע"ג.

חוויה של אימתה ופחד מלווה ברתת ורעדה (המלווים חולשה גופנית גדולה). ביחס להרפיה, יש כל מיני שיטות של מדיטציה שהכל נועד להרפות. אצל כל הנביאים צריכה להיות הרפיה בשביל לקבל נבואה ואצל משה רבינו אין הרפיה, הוא חזק ועומד בדיוק אותו דבר – הוא מקבל את הנבואה רגוע (לא רפוי אלא רגוע) – כמו שתמיד הוא במצב מוכן לנבואה.

המוכנות התמידית של משה היא כבר הדבר הרביעי. משה תמיד הוא מוכן לקבל את הנבואה שלו. רק משה רבינו מקבל את הנבואה מתי שהוא רוצה. קשור גם לזה שהוא פרש מן האשה. אצל שאר הנביאים הוא כותב שיתכן נביא אמת שבמשך חדש לא מקבל נבואה, שנה שלמה לא מקבל נבואה. [מה עם ארבעים השנים שה' לא דבר אתו?] ה' דבר, אבל לא במאור פנים. מאד מתאים, כי כאן הדבר הרביעי הוא המלכות, שהיא עם ישראל – כשהמלכות לא תקינה פוגע באיזו רמה נבואה שהוא מקבל, אבל הוא מצד עצמו תמיד מוכן לנבואה. זמן בכלל הוא בחינת מלכות, "הוי' מלך, הוי' מלך, הוי' ימלך לעלם ועד". משה רבינו בעל הבית על הנבואה שלו, הוא מולך, ושאר הנביאים לא בעלי הבית על הנבואה. הרפיה שייכת לתפארת גופא, משה עומד על עמדו ומתנבא מתי שרוצה, ו-ה. כל זה היה "ואמת", "משה אמת ותורתו אמת".

נראה בלשון הרמב"ם:

הראשון כי איזה נביא שהיה לא דיבר לו הש"י אלא על ידי אמצעי, ומשה בלא אמצעי שנאמר פה אל פה אדבר בו [פה אל פה אדבר בו] = 416 = לב פעמים אחד = שמאי הלל, וכידוע שמשה ר"ת משה שמאי הלל = [אשר עשה משה] לעיני כל ישראל" או מחלוקת שמאי הלל = 1000 אורות שקבל משה במתן תורה. ה' הוא נושא הפכים וכן משה כולל בעצמו שני הפכים,

ארבעה ענינים יחודיים בנבואת משה

ואחזור לכוונת זה היסוד השביעי [בכל זאת צריך לומר משהו] ואומר שנבואת משה רבינו ע"ה נבדלת מנבואת כל הנביאים בארבעה דברים. כנראה שגם פה יש סוד י-ה-ו-ה. נאמר בקיצור:

דבר ראשון, שהוא בלי אמצעי – נבואתו ישירה. ישירות זה כמו שאמרנו קודם, שחכמה היא קירוב מקום – שאפילו ריחוק מקום מותר חלל באמצע, אבל הוא "פה אל פה", בתכלית הקירוב, כמו נשיקין. הוא לומד את הדבר הראשון מ'פה אל פה", תכלית הקירוב בלי שום דבר באמצע, בינו לבין ה'. אצל שאר הנביאים לא ככה.

דבר שני, כל נבואתו בהקיץ, ואילו שאר הנביאים "בחלום אדבר בו". הוא אומר ששאר הנביאים גם ביום קודם נרדמים ואחר כך זוכים למראה, למחזה, אך לא בהקיץ. יש בטול חושים כדי להרדם, רק כשהנביא נרדם הוא מתפשט לפי ערך מגופו ואז הוא כלי לקבל נבואה, אבל אצל משה רבינו אין חשכת לילה, אין להרדם, הכל בהקיץ. הדבר הראשון פשוט שהוא כנגד חכמה, כמו שאמרנו שהוא ישירות, קירוב מקום. למה בהקיץ ולא בתרדמה הוא בבינה, עליו כתוב "משה זכה לבינה"? אפשר להסביר שהבינה נקראת "מחשכים", היא חשך, היא לילה, ואצל משה רבינו דווקא אין לילה – גם הלילה שלו הוא לא לילה, הוא לא נרדם, הכל בהקיץ. לכן כנראה גם בגשמיות הוא לא ישן, חוץ מזה שלא אכל ולא שתה ארבעים יום, כמו שמספרים על גדולי ישראל שבקושי ישנו. אמרו שבשבעת ימי הסוכות הרבי לא ישן בכלל, על פי טבע – על פי חז"ל – זה בלתי אפשרי.

הדבר השלישי קשור לשני, כמו "כונן שמים בתבונה" – אצל כל הנביאים בזמן הנבואה הגוף נחלש, יש ריפוי גמור של אברי הגוף וגם

[ההרפיה של], כמו שנאמר (שמות לג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו [הוא כותב שעל משה נאמר "פה אל פה" וגם "פנים אל פנים", שתי מעלות – "פה אל פה" הוא המעלה הראשונה, דביר ישיר ללא אמצעים, ו"פנים אל פנים" המעלה השלישית, דבור 'רגוע'. כמה שוה ביחד? 592, דוגמה ש-משה, כפולת 23, נעשה כפולת 37, גילוי היחידה שלו – 592 = 16 פעמים 37]. כלומר כמו שלא יארע לאדם חרדה מדבור חבירו כן היה הוא משה עליו השלום לא היה חרד מן הדיבור, ואע"פ שהוא היה פנים בפנים וזה לחווק דבקתו בשכל כמו שזכרנו.

והענין הרביעי כי כל הנביאים לא תנוח עליהם רוח הנבואה ברצונם אלא ברצון הש"י שיודיע לו הדבר בנבואה ויעמוד עד שינבא או אחר ימים או אחר חודשים או שלא יודיעו בשום פנים, וכבר היו מהם כתות שהיו מכינין עצמן ומזככין מחשבותם כמו שעשה אלישע כמו שכתוב (מלכים ב ג) ועתה קחו לי מגנן ובאה לו הנבואה ואינו מן ההכרחי שינבא בעת שיכוין לזה, ומשה רבינו ע"ה בכל עת שירצה אומר (במדבר ט) עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם, ונאמר (ויקרא טז) דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש, אמרו חז"ל (ת"כ ריש פרשת אחרי) אהרן בכל יבוא ואין משה בכל יבא.

שמאי הלל, ומשום כך ה' מדבר עמו "פה אל פה". מי שאינו נושא הפכים בעצמו זקוק לאמצעי כאשר מדבר עם ה', וד"ל].

והענין השני כי כל נביא לא תבא לו הנבואה אלא כשהוא ישן, כמו שאמר במקומות בחלום הלילה בחזיון לילה ורבים מענין זה, או ביום אחר שתפול תרדמה על האדם בענין שנתבטלו ממנו כל הרגשותיו ושנאמר מחשבתו פנויה כענין חלום, וענין זה נקרא מחזה ומראה ועליו נאמר במראות אלהים, ומשה יבא עליו הדיבור ביום והוא עומד בין שני הכרובים כמו שיעידו הש"י ונועדתי לך שם [ונועדתי לך שם" = 936 = אהבה פעמים חסד, אהבה רבה של שני הכרובים, מצד אמא.], ואמר הש"י אם יהיה נביאכם וגו' לא כן עבדי משה פה אל פה אדבר בו וגו' [עיקר כוונתו כאן הוא להמשך – "ומראה ולא בחידת". נמצא שבפסוק זה שתי הבחינות הראשונות מופיעות זו אחר זו. "ומראה ולא בחידת" = תשובה, בינה – "משה זכה לביתה".]

הענין השלישי כי הנביא כשתבא אליו הנבואה ואע"פ שהוא במראה וע"י מלאך יחלשו כחותיו ויתקלקל בנינו ויגיע לו מורא גדול מאד כמעט שתצא רוחו ממנו, כמו שאמר בדניאל כשדיבר גבריאל עמו במראה אמר ולא נשאר בי כח והודי נהפך עלי למשחית ולא עצרתי כח, ואומר אני הייתי נרדם על פני ופני ארצה, ואומר במראה נהפכו עלי צירי, ומשה ע"ה לא היה כן אבל יבא אליו הדיבור ולא ישיגוהו רתת ורעדה בשום פנים

[יסוד יכול להיות פולמוסי?] כאן הוא רוצה להגדיר עיקרים כדי להגדיר מי כופר. עד סוף "ואמת" לא הזכיר כופרים, אבל מהיסוד השמיני מזכיר כופרים ואומר – לא שזה יהודי שצריך להחזיר בתשובה אלא – שצריך לאבדם. אני יכול להוסיף על זה חס ושלום, אבל אצל הרמב"ם ברגע שחולק על זה הוא בגדר של "תכלית שנאה שנאתים" שאין לו חלק באלהי ישראל, כמו שמסביר בסוף פל"ב בתניא.

שוב, היסוד השמיני הוא שאין בתורה לב וקליפה, 'שום דבר חוץ מהאמת', ואילו ביסוד התשיעי בכלל לא כותב שהתורה לא תהא מוחלפת אלא שאין להוסיף עליה ואין לגרוע – "כל האמת". אצלו יוצא ממש מפורש שהשמיני הוא שום דבר חוץ מהאמת והתשיעי הוא כל האמת. כל האמת אומר ש"לא תהא מוחלפת", אבל צריך מישהו שיעשה צעד זה בהגיון – שאם יש כאן את כל האמת, אין מה להוסיף ואין מה לגרוע, וממילא אף פעם לא יהיה מוחלף בשום דבר אחר כי יש כאן הכל. זה רעיון פשוט מאד שנוגע כשמקריבים מישהו, נחזור להודו, צריך שתוכל לומר בוודאות וגם להעיר שאין לך מה לעשות שם – אין שם משהו אמתי שלא נמצא כאן. זה היסוד התשיעי אצלו, שב-יג המדות נקרא "לאלפים". שני אלה הם "נצר חסד לאלפים". "לאלפים" הוא "ותשליך" (במדות של מיכה) – "תשליך" הוא 'אין לך מה לעשות שם, כי הכל נמצא כאן, כל האמת, אין מה להוסיף ואין מה לגרוע' (וכל השאר תשליך למצולות ים). אפשר לומר שמכאן ש"לא תהא מוחלפת", אבל בנוסח "אני מאמין" זהו כאילו הווארט וכאן יש ווארט אחר.

נצר חסד: אמתת התורה

כל התורה מהשמים

היסוד השמיני:

שלשת יסודות תורת משה: אמת, רק אמת, כל האמת

אמרנו שביסודות הבאים, השמיני והתשיעי, לא ברורה ההתאמה לשני העיקרים בסיודר'. השמיני הוא שכל התורה שיש לנו היא המסורה למשה, לא לפקפק בספר תורה, והתשיעי שהיא לא תהיה מוחלפת. האם ב"אני מאמין" מוזכרת תורה שבעל פה? "זאת התורה" נכון לפרש גם על תורה שבעל פה, אבל לא חייבים לפרש כך – יש מי שמפקפק על ספר תורה שבכתב, ואומרים לו שזו התורה המסורה למשה. כל שכן בתשיעי, שהתורה לא תהיה מוחלפת, אם מדובר רק בתורה שבכתב וכל התורה שבעל פה יכולה להתחלף זה לא רלוונטי. זו רק הערה כדי שנשים לב בפנים.

נאמר את הכלל, כדי לקצר: יש ביטוי שאומרים על דוכן העדים באנגלית, שאני אוהב לצטט כי יש בו משהו נכון, ורואים שכאן זה ההגיון של הרמב"ם – לומר את האמת, את כל האמת ורק את האמת. זה לא כל כך מורגש בעיקרים בסיודר. השביעי כאן הוא "משה אמת ותורתו אמת", מדת האמת, תיקון "ואמת" – הוא אמת. השמיני כאן הוא "רק אמת" – לא לפי הסדר שאמרתי באנגלית – שאין פסולת בתורה, שהיא רק אמת. זה בכלל לא כתוב בנוסח בסיודר. עיקר היסוד השמיני שלו, איך שכתוב כאן, הוא ש"ותמנע היתה פילגש" בדיוק כמו "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". חלילה לומר שיש משהו שהוא פחות אמת, משהו שהוא 'קליפה'. הביטויים שלו הם 'לב' ו'קליפה', וחלילה לחשוב שיש כך בתורה, ש"שמע ישראל" הוא 'לב' ו"ותמנע היתה פילגש" הוא 'קליפה'. מי שאומר כך הוא כופר בעיקר, ובסוף נראה מה עושים עם אנשים כאלה לפי דעתו, אוי ואבוי...

בהם ושהם מאת משה רבינו ע"ה [שכתבו בעצמו, לא מפי הגבורה.], וזהו ענין (סנהדרין צ) אין תורה מן השמים [לא שכל התורה לא מן השמים, אלא אפילו שפסוק אחד לא מן השמים.]. אמרו חכמים ז"ל הוא המאמין שכל התורה מפי הגבורה הוץ מן הפסוק זה שלא אמר הקב"ה אלא משה מפי עצמו, (סנהדרין צט): וזהו [על הכופר הזה כתוב:] כי דבר ה' בזה [מביא את הפסוק הזה בתניא פ"א, שנקרא רשע.]. הש"י ויתעלה ממאמר הכופרים,

אלא כל דיבור ודיבור מן התורה יש בהן חכמות ופלאים למי שמבין אותם ולא הושג תכלית חכמתה, ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים ואין לאיש אלא להלך בעקבות דוד משיח לאלהי יעקב [דווקא ב"נוצר חסד" מביא את הפסוק שלנו. הוא מתאר כאן את דוד, שעד כאן לא שמענו עליו. התורה היא של משה, אבל איך להתייחס לתורה לומדים מ"דוד משיח לאלהי יעקב". משה רבינו הוא נותן התורה והמשיח הוא מי שמקבל ממנו באמת, משה הוא משיח בן יוסף והתלמיד שלו, מי שידוע להעריך אותו, הוא משיח בן דוד.]. שהתפלל גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך (תהלים קיט),

[שאלנו אם כולל גם את התורה שבעל פה, וכאן כותב בפירושו:] וכמו כן פירוש התורה המקובל ג"כ מפי הגבורה [יש כאן פעמיים "מפי הגבורה", תושב"כ ותושבע"פ, יחד עולה שבת, היהלום של שם הוי" ב"ה.]. וזה שאנו עושים היום מתבנית הסוכה ולולב ושופר וציצית ותפילין וזולתם הוא בעצמו התבנית אשר אמר הש"י למשה והוא אמר לנו והוא נאמן בשליחותו,

היות התורה מן השמים [כלומר, שכל מלה בתורה היא מן השמים, אין שום דבר שמשה רבינו אמר מעצמו.], והוא שנאמין כי כל התורה הזאת הנתונה ע"י משה רבינו ע"ה שהיא כולה מפי הגבורה, כלומר שהגיעה אליו כולה מאת ה' יתברך בענין שנקרא על דרך השאלה דבור ואין ידוע היאך הגיע אלא הוא משה ע"ה שהגיע לו [אנחנו רק יודעים שהגיע אליו, אך לא איך הגיע אליו.], וכי הוא היה כמו סופר [לכן הוא נקרא "ספרא רבה דישראל"]. שקוראין לו והוא כותב כל מאורעות הימים הספורים והמצות ולפיכך נקרא מחוקק [משה מכונה מחוקק – תכונה חדשה שלא היתה כתובה קודם במעלות שלו ביסוד השביעי – הוא סופר נאמן.],

ואין הפרש בין ובני חם כוש ומצרים ושם אשתו מהיטבאל [כאן שיש לו הוה-אמינא שהפסוק הזה פחות חשוב זה ממש...]. ותמנע היתה פלגש ובין אנכי ה' אלהיך ושמע ישראל, כי הכל מפי הגבורה [כמה שוה "מפי הגבורה"? ביטוי מאד חשוב, "פה אל פה". הוא שוה 351, משולש שם הוי". ר"ת מה, "ונחנו מה", משולש 9. שאר האותיות יהלם, שני משולשים, של 17, אשה.]. והכל תורת ה' תמימה טהורה וקדושה אמת. [כעת בא הכופר. הוא מתייחס כאן דווקא למי שלא חושב ככה:]

וזה שאומר שכמו אלה הפסוקים והספורים משה ספרם מדעתו, הנה הוא אצל חכמינו ונביאינו כופר ומגלה פנים יותר מכל הכופרים [זו הכפירה הכי גדולה.], לפי שחשב שיש בתורה לב וקליפה ושאלה דברי הימים והספורים אין תועלת

המיוחד של תיקון זה? עליו כתוב "אין מזל לישראל", זו שבלת הזקן, השערות הארוכות של הדיקנא מקדימה, ועיקר קדושת ישראל יונקת מזה – כאן השרש אם אתה יהודי. המזל של היהודי, של ישראל, הוא דווקא "נצר חסד". גם על פי פשט, מה "נצר חסד" לגבי היסוד הזה? הנבואה היא חסד ואתה נוצר שהכל נבואה מן השמים (נבואה ללא כל קליפה, אלה כולה לב, בסוד הפסוק **נביא מקרבך מאחיך כמני יקים לך הוי' אלהיך אליו תשמעון**), הפותח ומסיים ב-**ד"נצר חסד**). הנבואה היא פנימיות הנביעה – נביעת האין סוף מהמזל העליון, "אין מזל לישראל", ממנו יונק אור אבא.

לאלפים: שלמות התורה

היסוד התשיעי:

ההעתק [כמעט נשמע כמו נוסח הקודם ב"אני מאמין", שכל התורה המצויה בידינו היא אמת. זה לכאורה הולך על "העתק", שהעתקו את התורה נכון. כאן אומר זאת בתשיעי, שאמרנו שהוא 'כל האמת'. היה לנו אריך, ראשית הנאצלים, וכעת יש עתיק, סוף המאציל], והוא כי התורה הזאת מועתקת מאת הבורא הש"י לא מזולתו [כאן הוא לא מזכיר את משה רבינו], ועליה אין להוסיף וממנה אין לגרוע [זה העיקר לפי הנוסח כאן. השמיני הדגיש את משה, שרשם רק מה ששמע, וכאן מדגיש שקבל מה' – ולא מאף אחד אחר – וממילא יש בו הכל. המושג העתקה מאד מתאים, כי בחסידות כתוב ששלמות היא עתיק. הרבי הרש"ב אומר שפגם הברית הוא פגם בשלמות והתיקון הוא רק להחזיר את השלמות, שהיא עתיק. כאן הדגש לא על משה אלא על מי שאמר את התורה, עצמות בלשון החסידות, עצמותו יתברך, והיות שעצמות היא שלמות התורה שהוא נתן שלמה. מתאים מאד ל"אנא

פסוק ההוכחה בפרשת קרח

והמאמר המורה על היסוד הזה הוא מה שנאמר [פלא איך שמסיים כאן. לא לכולם הביא פסוק, אבל כאן מביא פסוק:] (במדבר טז) ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות כל המעשים האלה כי לא מלבי [מה זה הפסוק הזה? על "ותפתח הארץ את פיה". הוא מדבר עם ה' "פה אל פה", ומי שלא מאמין בו הארץ פותחת את הפה וכולעת אותו. זו הבריאה שהוא בורא.].

למה הרמב"ם בוחר פסוק זה? קודם כל, אומר שקרח היה בסוג הזה. הבעיה שלהם היתה 'שום דבר חוץ מהאמת', כמו שהוא בא עם טלית שכולה תכלת. הוא חשב שיש בתורה דברים יפים מאד, כל הכבוד, ויש גם סתם, סיפורים. הוא עשה מיון בתורה. למי שעושה מיון קוראים מין, הוא היה מין. בעיקר אומר מה צריך לעשות בסוף לכופר, וזו הכפירה הכי גדולה – צריך לאבד אותו, כמו קרח. משה רבינו נסה לחזר אחריהם, לעשות כל טצדקי שבעולם כדי להציל אותם, אבל כשזה לא הלך הוא אבד אותם. אצל הרמב"ם, ממשה עד משה, "לכתחילה אריבער".

מאד משמעותי שמביא את הפסוק הזה. לא מדבר רק על פסוקים, אלא על המינויים שמהם רבינו עושה (מה שהרגיו את קרח). תוספת, לא רק מה שהוא כותב – סופר יושב בבית ולא רואים אותו, אבל משה הוא לא רק מחוקק שיושב בבית אלא עושה כל מיני מעשים. בדרך אגב מכניס שלא רק כל מה שמהם רבינו כותב הוא מפי הגבורה אלא גם כל מה שהוא עושה ומי שלא מאמין בכך הוא כופר.

ההקבלה ל"נצר חסד"

הכל כאן "נצר חסד", יש "ורב חסד" ויש "נצר חסד", עם **נ** רבתי (הרומזת לדילוג הראשון מעצמות לאור אין סוף של נבואה). מה

לב) גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם וגו', וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וגו' (בראשית 1) ונאמר זעקת סדום ועמורה כי רבה (שם יח) זהו מורה על היסוד העשירי הזה.

איך אפשר לקשר זאת ל"נושא עון"? ה' יודע כל מה שקורה, לכאורה יסוד של השגחה. אומרים שהרמב"ם במורה לא כל כך נוקט בהשגחה פרטית, אבל כאן ברור שיש השגחה לפחות "על כל בני האדם". במורה נבוכים הרמב"ם אומר שיותר השגחה על צדיקים וכו'. בחסידות כשרוצים ליישב אומרים שגם הרמב"ם מדבר רק על גילוי השגחה פרטית – זה ווארט לתרץ את הרמב"ם. כאן נראה שיש השגחה פרטית. [ודאי שלפי הרמב"ם יש שכר ועונש בדרך פרט]. אולי צווי דינים, ידיעה לחד (ה' יודע כל פרט ממעשי בני אדם) והשגחה לחד (מה שה' משגיח על מישהו ושומר עליו באופן מיוחד), אבל לא פשוט. בחסידות אומרים שה' מהוה כל פרט ומשגיח אליו ביחד, הכל קשור אחד לשני.

הרמב"ם מביא כאן שני פסוקים של "רבה", מהמבול ומסדום. אני יכול לפרש בשני הפסוקים האלה שה' רואה את הכלל, שיש כאן הרבה רע, "מלאה הארץ חמס" לפני המבול. אפילו רש"י כותב ש"אנדלרמוסיא באה לעולם" ומתים צדיקים ורשעים כאחד. אני יכול לחשוב ש"רבה" הוא מצב של כלל, אבל דווקא בפסוק השני חז"ל דואגים להוציא מהמחשבה שזו רק השגחה כללית, משהו דק, והם מסבירים שמדובר ב"עניני ריבה אחת". זה דרוש, השאלה אם הרמב"ם סובר כך, אבל אומרים שהולך על בחורה אחת.

עון – התעלמות מעין ה'

יש כאן שלש מלים, עון-פשע-חטא. קודם כל, אומר שמי שלא מאמין בהשגחה זה עון. מה הקשר בין עון להשגחה, שה' יודע את מעשיהם

נפשי כתבית יהבית", ואם אני שלם ונתתי עצמי גם התורה שלמה, אין מה להוסיף ואין מה לגרוע ואין מה לחפש בשדות זרים כי הכל כאן. וממילא, כמו שאמרנו קודם, היא לא תהיה מוחלפת. לא בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל פה [הכל בא מעתיק. איך אפשר להסביר באותיות של קבלה? גם בעתיק יש דכורא ונוקבא, כמו שמוסבר בכתבי האריז"ל. הדכורא דעתיק הוא מי שאמר את התורה שבכתב והנוקבא דעתיק אמרה את התורה שבעל פה].

שנאמר לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו, וכבר ביארנו מה שצריך לבאר ביסוד זה בפתיחת זה החיבור [בהקדמה הארוכה של פירוש המשניות. גם בהקדמה צריך לחפש אם מדגיש את "לא תהיה מוחלפת" או את "לא תוסיף" ו"לא תגרע"].

כאן מתאים ה"לאלפים", שהתורה הזו תשאר לאלפי דורות. צריך לומר שכל דבר שהוא שלם הוא נצחי, כמו "כל קדמון נצחי" גם כל שלם. משה רבינו מצד הנבראים הוא שלם, אז הוא נצחי, לא יקום כמשה. התורה גם נצחית כי היא שלמה, לא מוסיפים.

נשא עון: השגחה פרטית

הגענו לרביעיה האחרונה, שהכלל שלהם הוא סליחת עוונות – "נושא עון ופשע וחטאה", שלישיה מובהקת כנגד נה"י, והאחרון הוא "ונקה", "ונקה" לשבים" לגמרי, שאנו יוצאים נקיים, מושלמים, זהו מזל תחתון. אבא יונק ממזל עליון ואמא ממזל תחתון.

היסוד העשירי:

כי הוא הש"י יודע מעשיהם של בני אדם ואינו מעלים עינו מהם, לא כדעת מי שאמר עוב ה' את הארץ אלא כמו שנאמר [מה הפסוקים בשביל זה?] (ירמיה

ל"ופשע"? אמרנו שעון הוא לעשות דברים תוך כדי שנדמה לך שה' לא רואה אותך. מה זה לפשוע? או למרוד או כמו בפקדון, להתרשל, לא להתאמץ. עיקר הפשע – ווארט שלנו, כדי להקביל – אם תקראו כאן את כל ההקבלה, הפירושים המשובשים של אנשים לשכר ועונש הם פשע. הוא כותב באריכות שלילדים קטנים צריך לתת סוכריה, אבל אם אתה גדול ועדיין מחפש את הסוכריה זה פשע – אתה פושע לעצמך. הציור המעוות של שכר ועונש הוא פשע, לכן צריך לשאת את הפשע הזה, צריך לברר טוב-טוב מהו השכר האמתי ומהו העונש האמתי, וגם זה לא מענין מי שעובד את ה' לשמה. בסופו של דבר כל ענין השכר והעונש יש בו משום פשע. אם אתה בגדלות, כמו אברהם אבינו שעובד את ה' מאהבה (וכמו בהרבה סיפורי הבעל שם טוב ועוד צדיקים), אז גם עולם הבא וגם הכרת לא מענינים אותו. משה רבינו כאן מוכן לכרת, כי עבודתו לשמה. מכאן הוא התחיל, הוא מאד שכלי, רוצה שאנשים יתבגרו – לא רוצה קטנה או נערה אלא בוגרת – ומי שלא בוגר חוטא בקטגוריה הזו, שכל המושג של שכר ועונש מעוות אצלו. לכן התיקון שלו הוא "ופשע". ועוד, ידוע שפשע הוא אותית שפע, צריך לעשות את הבירור הנכון ביחס לשכר ועונש, ביחס לשפע מצד הקדושה או שפע מצד הקליפה או חוסר שפע או היפך השפע, וכאשר ה' נושא את הפשע שלנו זוכים באמת להמשיך שפע רב בכל העולמות.], ראייה שיודע העובר והחוטא לתת שכר לזה ועונש לזה.

וחטאה: ביאת המשיח

היסוד השנים עשר [כעת הגענו לעיקר מה ש"אנו רוצים משיח עכשיו", ה"אני מאמין" שהרבי החזיק ממנו מאד, אותו "אני מאמין" שיהודים מסרו את הנפש תוך כדי ששרו "אני מאמין בביאת המשיח"].:

של בני אדם? עון הוא חוסר אמונה, או יותר חוסר רגישות, חוסר תשומת לב, להשגחת ה'. כתוב שעון נגזר מהמלה עין – ה-ו של עון מורידה את ה-י, עושה הסתרה, כמו אור ו-עור. עון היינו שאדם מתעלם מהעין של ה'. איך אומרים זאת עוד? כתוב בתניא שיש סוג עבירות שאדם עושה כי חושב ש"אין ה' רואני". צריך לומר שאותו סוג של עונות שאדם עושה בחדרי חדרים, כשנדמה לו שה' לא רואה, נקרא עונות. צריך לחפש לזה אסמכתא גם על פי פשט. לכן "נושא עון" היינו שה' סולח גם לעונות – זה הסוג הראשון של עבירות שצריך לכפר עליו. היסוד של הכל, שנדמה לאדם שאין ה' רואה ולכן עושה עבירות, צריך להיות "נושא עון".

ופשע: שכר ועונש

היסוד האחד עשר:

כי הוא הש"י נותן שכר למי שעושה מצות התורה ויעניש למי שעובר על אזהרותיה, וכי השכר הגדול העולם הבא והעונש החזק הכרת [אין כאן גיהנם.], וכבר אמרנו בזה הענין מה שייספיק [בדפים הקודמים של הקדמת פרק "חלק"]., והמקרא המורה על היסוד הזה מה שנאמר (שמות לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא, והשיב לו הש"י מי אשר הטא לי אמחנו מספרי [מביא פסוק זה, להוכיח שהעונש הכי גדול הוא כרת, להמחות. משה מוכן לקבל כרת אם ה' לא יסלח לבני ישראל. רואים שקשור לסליחה, ולא סתם סליחה אלא "פשע", [נושא עון] ופשע". הוא הקדים לפירוש הזה באריכות שני דפים על שכר ועונש, כך הוא התחיל את הכל. את כל הפירוש הזה הוא התחיל מהיסוד האחד עשר באריכות גדולה. מה זה בא ללמד לגבי ההקבלה שלנו

לו סברות [גימטריאות וענינים וסברות]. במקראות להוציא זמן ביאתו, וחכמים אומרים (סנהדרין צו.) תיפח רוחן של מחשבי קיצין [מה הפשט של "תיפח רוחן"? שהרוח יוצאת ממך. פעם ראשונה כתוב בתורה "ויפח באפיו נשמת חיים", כשהרוח נכנסת כך זה "ויפח באפיו" וכשהיא יוצאת "תיפח רוחן". "ויפח" הוא באדם הראשון, ר"ת אדם-דוד-

משיח, וכשאתה מחשב קצים אתה מוציא ממנו את הרוח. ה' נפח באפיו להיות משיח, אבל זו התפתחות (השרש פתח, התפתחות, הוא מהשער פח, ויפח), צריך לבוא מעצמו. אם אתה עושה פעולה אתה כאילו מתחרה עם ה', גם לשון חרון אף. זה הפשט של איסור חישוב קצים – אתה הקב"ה?! אתה רוצה להכריח את הקב"ה?!],

ושיאמין שיהיה לו יתרון ומעלה וכבוד על כל המלכים [כאן לא אומר מעלה על הנביאים, כמו שאומר בספר היד, שגדול מכולם חוץ ממשו רבינו. כאן מאד 'ציוני' כזה, יותר תכליס, שיהיה לו יתרון ומעלה וכבוד על כל המלכים] שהיו מעולם כפי מה שנבאו עליו כל הנביאים ממשו רבינו ע"ה עד מלאכי ע"ה [כולם נבאו על משיח, שיהיה המלך הכי גדול. איך יודעים שחז"ל חשבו שהוא המלך הכי גדול (ונבואתו טפלה לזה)? שהוא קיסר ודוד פלג קיסר. משבחים אותו שהוא מלך שלא היה כמותו אף פעם.],

ומי שהסתפק בו [אם יבוא]. או נתמעט אצלו מעלתו כפר בתורה, שיעד בו בתורה בפירוש בפרשת בלעם [ממנה בעיקר מביא ביד החזקה]. ופרשת אתם נצבים, ומכלל יסוד זה שאין מלך לישראל אלא מבית דוד ומזרע שלמה

להאמין ולאמת

[המשך של שכר ועונש:] ימות המשיח [הוא הסביר בספר היד שכל ימות המשיח הם רק כדי שנהיה פנויים לעסוק במושכלות, אמצעי כדי לזכות לדעת את ה', "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים".], והוא להאמין ולאמת שיבא ולא יחשב שיתאחר [לא לחשוב שיכול לבוא עוד אלפיים שנה, ח"ו, כמו שמישהו אמר.],

יש כאן ביטוי יפה, "להאמין ולאמת" – צריך להאמין וצריך לאמת. קודם להאמין, גם מקיף וגם בחינת נוקבא, לכל אחד יש נוקבא ודכורא – קודם צריך להאמין בנוקבא שבי ואז צריך לאמת בדכורא שבי. ליידיס פירסט, קודם להאמין ואז לאמת, הכל בסוד "אשה מזרעת תחלה יולדת זכר" (לידת הזכר היינו "אמת מארץ תצמח").

מה פירוש לאמת בכלל? זו דוגמה מצוינת למה שבספר המצוות אמר שהמצוה הראשונה היא להאמין שיש מצוי ראשון וביד כתוב לידע – להאמין ולידע היינו להאמין ולאמת, כתר ודעת. איך מאמתים? על ידי התבוננות, עד שנעשה דעת. כמו שהרבי אומר שמצוה לומר דבר בשם אומרו, שאם רק שמעת ואצלך מקיף, אמונה, צריך לומר בשם אומרו, אבל אם התאמת אצלך, התעצמת עם זה, נעשה אצלך פנימי שזה אמת, לא צריך לומר בשם אומרו, כמו הרמב"ם עצמו. כדי להביא גאולה צריך לומר דברים בשם אומרו, אז למה הרמב"ם לא עושה זאת? לא רוצה משיח?! לכן הוא כותב "לאמת", זה כבר אתה ולא צריך לומר בשם אומרו, אף שבתחלה שמעת ממשיחהו.

הרחקת חישוב הקץ והאמונה בנבואות הגאולה

אם יתמהמה חכה לו ולא ישים לו זמן [לא ישים לו 'קץ' בו צריך לבוא]. ולא יעשה

המשיח, התורה החדשה שהוא ילמד אותנו. כל זה תיקון "וחטאה".

בלבר וכל החולק על המשפחה הזאת
כפר בשם הש"י ובדברי נביאיו.

ונקה: תחית המתים

היחס לתחית המתים – "איני יודע"

היסוד השלשה עשר [אחרון חביב, שהוא
אומר במשפט אחד]:

תחית המתים וכבר ביארנוה [לא מסביר
כלל, כי כבר הסביר בתחלת ההקדמה].

קודם כל נשאל שאלה: למה הרמב"ם היה
צריך לכתוב אגרת תחית המתים? [טענו עליו
שאינו מאמין בזה]. אך אפשר לטעון עליו שלא
מאמין בתחית המתים כאשר זה העיקר ה-**יג**
שלו? ! כי רומז שלא בדיוק גוף, שכל הסיפור
לא ברור אצלו. כמה שזה עיקר כאן, אבל טענו
שלא מאמין בתחית המתים של חז"ל. לכן הוא
היה צריך לכתוב אגרת שלמה, להסביר שהוא
כן מאמין.

היסוד הזה צריך להקביל ל"ונקה", המזל
התחתון ממנו יונק אור אמת, המזל ה-13. קודם
כל, כמה שוה **תחית המתים**? 1313. שייך
לתיקון ה-13, המזל ה-13. מה הקשר בין
"ונקה" לתחית המתים? מה הרמז של "**ונקה**"?
קסא. "ממשה עד משה לא קם כמשה"
ולומדים ממשה רבינו "לעולם ילמד אדם לשונו
לומר **איני יודע**". יש משהו בתחית המתים
שהוא "ונקה", נקי מהבנה, שער הנון של הבינה
הוא נקי מדיעה. גם כאן, רומז לכך כשלא
מסביר – כבר הסברנו, אבל כעת אין אפילו
מלה אחת להסביר על זה. [הרמב"ם קצר בגלל
השעה... נכון, אם אין זמן אומרים 'איני יודע'
וזהו.

[מה העיקר בזה, אם יקומו ושוב ימותו,
בשביל מה? איני יודע, באמת לא ברור. הכל
אמצעי להגיע לעולם הבא, שגם אותו לא
צריך... דרך אגב, בדברי אנטיגונוס איש סוכו
יש שתי גרסאות, "כעבדים המשמשים את הרב

"וחטאה" – תיקון המלכות-הפה

כעת אנחנו ב"וחטאה". [בת שבע אומרת
"והיינו אני ובני חטאים"]. כל מי שחולק על
המשפחה הזו כופר בה' ובנביאיו. אך אני יודע
שמשח קשור דווקא למושג חטא, ולא לעון
ולפשע? "אשר נשיא יחטא". נשיא הוא מי
שאינ מעליו אלא ה' אלקיו, אשרי הדור
שהנשיא עצמו חוטא ומודה על חטאו ומביא
קרבן לכפרה. "אשר נשיא יחטא" ר"ת **אני**,
הוא חוטא ב"אני" שלו, "אני אמלוך", באגו
שלו וגם התיקון שלו שמגלה את ה"אני
אמלוך" של הקב"ה.

המשיח הוא בן דוד, וכמו דוד הוא בעל
תשובה (מקיים בעצמו "כל ימיו בתשובה").
הוא בא להחזיר את הצדיקים בתשובה
(כמבואר בזהר). לא כמו הסיפור המפורסם של
הרמח"ל, ששאל את התלמידים אם ראו שפעם
עבר על החטא הכי קטן מדרבנן, אפילו עצה
של דברי חז"ל. הוא חשב שאולי הוא משיח,
ואמר שאם ראיתם עלי משהו הכי קטן אני
מוותר, אני לא משיח. מצאו שהוא נכנס לעיר
בלילה, לא ב"כי טוב", אז אמר שהוא לא
משיח. כנראה שאנחנו לא מחזיקים מהשיטה
הזו.

נסביר עוד: מה ההבדל בפשט בין עון ופשע
לחטא? שחטא הוא שוגג, משהו שבא מהלא-
מודע. התיקון של משיח הוא תיקון הלא-מודע
הכללי של עם ישראל, לא המודע. לכן "אשר
נשיא יחטא", וצריך לומר שגם מתקן זאת עם
האשר של הלא-מודע. תיקון "וחטאה" נקרא
בקבלה "פומא קדישא", התיקון ה-12. למה
משיח שייך לפה, ל"פומא קדישא"? משיח הוא
התיקון של "פום ממלל רברבן", המשיח ילמד
אותנו "תורה חדשה מאתי תצא". כתוב בפירוש
שדעת דעתיק, דעת דרדל"א, גניז בפומא –
הדעת דעתיק היא בדיוק הדעת של מלך

צריך לומר שהמצב של להיות נקי טהור הוא תחית המתים. איך מפרשים תחית המתים? איזו דוגמה לכך יש? הרחם נקרא קבר. כמו שביאת המשיח היא לידה, תחית המתים היא להוולד מחדש מתוך הקבר, כינוי בחז"ל לרחם. כעת הוא נולד מתוך הרחם. איך תינוק נולד מתוך הרחם? נקי. מיד רוחצים אותו ממי השפיר ואז הוא יוצא נקי וטהור. כך תחית המתים, מי שבאמת נקי ואין לו שום רבב קם ויחיה לנצח. הגוף שלו הוא מושלם, אין לו תאים רעים, אין לו חיידקים, הוא נקי מאה אחוז.

חיוב האמונה והרחקת הכפירה

בהמשך הוא אומר שמי שכופר צריך לאבד וכו' – תקראו. בזה סיימנו את יג היסודות של הרמב"ם כנגד יג מדות הרחמים לפי שיטת הזוהר והאר"ז.

וכאשר יאמין האדם אלה היסודות כולם ונתברר בה אמונתו בה' הוא נכנס בכלל ישראל ומצוה לאהבו ולרחם עליו ולנהוג עמו בכל מה שצוה הש"י איש לחבירו מן האהבה והאהובה, ואפי' עשה מה שיכול מן העבירות מחמת התאוה והתגברות הטבע הגרוע הוא נענש כפי חטאיו, אבל יש לו חלק לעוה"ב והוא מפושיעי ישראל, וכשנתקלקל לאדם יסוד מאלה היסודות הרי יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא צדוקי ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות ומצוה לשונאו ולאבדו ועליו נאמר (תהלים קלט) הלא משנאך ה' אשנא. והנה הארכתי בדברים הרבה ויצאתי מענין חיבורי, אבל אני עשיתי זה לפי שראיתי בו תועלת באמונה לפי שאספתי בו דברים מועילים מפוזרים מספרים גדולים, לכן דע אותם והצלח בהם וחזור (אלה) [עליהם]

שלא על מנת לקבל פרס" או "על מנת שלא לקבל פרס". הגרסה שלו היא "על מנת שלא", ולכן אומר שיצאה ממנה תקלה. חכמים בקרו אותו כי יצאו ממנו צדוקים וביתוסים, כי אמרו שאם "על מנת שלא לקבל פרס" סימן שאין כזה דבר עולם הבא וממילא אין שכר ועונש. סיפור מסובך. אומרים שמה שבדור יותר מאוחר – ארבעה דורות אחריו – אמר אבטליון "חכמים הזהרו בדבריכם" הוא התכוון אליו, כשראה את התוצאות. הוא בקר אחד קדמון כי אחרי ארבעה דורות רואים שיצאו ממנו אנשים שלא מאמינים בעולם הבא, כי אמר שצריך לעבוד את ה' על מנת שלא לקבל פרס. בכל אופן, תחית המתים היא "איני יודע", "ונקה".

[מתאים לומר כעת על המצב של הרבי שהוא מצב של "איני יודע"?] כן, אומרים זאת, תורה שלמה שלנו. משה רבינו אמר "איני יודע", ממנו לומדים, ו"ממשה עד משה לא קם כמשה".

תחית המתים – נקיות גמורה

יותר פשט, "ונקה" היינו נקי. הוא כותב כאן בקורת לאנשים שמתייחסים לפשט של האגדתא, והדוגמה שנותן שמחפשים מאמרי חז"ל באיזה סוג בגדים יקומו מהקבר – האם יהיה מגוהץ? אותם בגדים או אחרים? כי מפרשים הכל לפי הפשט ולא מבינים שזו חידה. אם כן, עיקר הבקורת על אלו שמפרשים דברים לא נכון, לפי הפשט, היינו תחית המתים. יש אצלו איזה רמז שכל תחית המתים היא לא בדיוק לפי הפשט, לכן ירדו עליו. שוב, "ונקה" היינו להיות נקי. הוא אומר שחוקרים האם יעמדו ערומים או עם בגדים וכיו"ב. ברור שתחית המתים היינו חיים נצחיים וחיים נצחיים זה שהוא נקי, טהור, זך בתכלית. מה שיכול לסיים או להפסיק את החיים הוא לכלוך כל שהוא. גם הפשט, "נושא עון ופשע וחטאה ונקה", שאין כלום, אין יותר לא עון ולא פשע ולא חטא, נקי.

פעמים רבות והתבונן בהם התבוננות
יפה, ואם השיאך לבך ותחשוב שהגיעו
לך עניינינו מפעם אחת או מעשרה הרי
הש"י יודע שהשיאך על שקר, ולכן לא
תמהר בקריאתו כי אני לא חיברתי כפי
מה שנזדמן לי אלא לאחר עיון גדול

והתבוננות, ואחר שראיתי דעות ברורות
אמיתיות וזולתי אמיתיות וידעתי מה
שהוא ראוי להאמין מהם והבאתי ראיה
בטענות וראיות על כל ענין וענין, ומהש"י
להפיקני רצוני ולהדריכני בדרך הטובה,
ואחזור לענין הפרק.

דבר יום ביומו תשע"ז

מסר יומי הנשלח בסרטוני וואטסאפ

מיכאל הוא מלאך האהבה וגבריאל מלאך היראה, וביחד הם יוצרים תעופה מאוזנת ומושלמת. גם בתוכנו פנימה יש מיכאל וגבריאל, כנפיים של אהבה ויראה, וכך הלימוד ההלכתי בעיון ופלפול ממריא לשחקים.

לעוף בתורה

חלק עיקרי בתורה עוסק במציאות הגשמית הכי ממשית וריאלית, עד לפרטי הפרטים. זהו **עולם ההלכה** רחב הידים, המתחיל בעיון בסוגיות הגמרא ומסתיים בהכרעה הלכתית למעשה: מותר או אסור, כשר או פסול, טמא או טהור. כך למשל, בהלכות כשרות המאכלים עוסקים בהגדרת הפגיעה באיברי הפרה והתרגולת שלפנינו (בהלכות טריפות), בכמות החלב שנשפך בטעות לחמין (הלכות בשר בחלב), בהגדרת זני הפירות (בהלכות כלאים), בנאמנות העובד במטבח, ועוד ועוד.

עולם ההלכה בתורה הוא **בירור** המציאות, הבחנה והבדלה מדויקת בין האסור והמותר. כאשר אנו לומדים הלכה, הרי בעצם הלימוד אנו מבררים את העולם ומתקנים אותו – זו "עבודת הבירורים" בשיאה. כמה שהלימוד ההלכתי הוא "יבש" לכאורה, הרי אנו עושים אותו מתוך התקשרות עמוקה לה' נותן התורה, ומתוך רגשות אהבה ויראה לה' – ומשום כך לימוד התורה פועל בעולם.

לימוד ההלכה נעשה בדרך של "עיון ופלפול" (כמו שמגדיר אדמו"ר הזקן), לא פלפולי סרק אלא מתוך חתירה להגיע למסקנה ההלכתית, "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא [להעלות הלכה מתוך השמועה-הסוגיה]".

כשנעניין בביטוי "עיון ופלפול" נמצא רמז (מפולפל) להתרחשות הפנימית: **עיון ופלפול** ראשי תבות **עוף**. התורה שלנו עפה מעלה מעלה, עד העולמות העליונים ביותר, בזכות שתי הכנפיים – אהבה ויראה. כך מפרשים חז"ל שהפסוק במעשה בראשית "ועוף יעופף על הארץ" רומז למלאכים, מיכאל וגבריאל.

פיל-פול

הפלפול הוא מושג בסיסי בהלכה, לא פלפול פורח באויר, אלא פלפול החותר למצוא את האמת מתוך המשא-ומתן בגמרא ובפוסקים. התכלית (תכל'ס) היא מסקנת ההלכה למעשה, "השורה התחתונה", אך כדי להגיע לכך על הרב-הפוסק לעבור תהליך של "עיון ופלפול", העיון עוסק בהגיון וסברא והפלפול עוסק בהוכחות-ודחיות (כמו פתרון משוואה מתמטית).

במושגי הקבלה, פסק-ההלכה עצמו מקביל לספירת **המלכות**, ה"חותכת" וגוזרת, אסור או מותר, טמא או טהור. ואילו התהליך של העיון והפלפול שמוביל לפסיקת ההלכה מקביל לספירת **היסוד**, המסדרת את ההשפעה לספירת המלכות. רמז יפה לכך בראשי התבות **עיון ופלפול** – **עוף**, שלפי הקבלה רומז לספירת היסוד (**עוף** = **יוסף** הצדיק, הדמות הכי מזוהה עם ספירת היסוד).

אם נמשיך במפת הספירות הקבלית, הרי **העיון** נובע מספירת **החכמה**, ראשית הרובד השכלי באדם. העיון מרכז את הברקת החכמה, כמו קרן-אור ממוקדת הבוחנת שטח מסוים. ומהיכן מגיע הפלפול? ניתן לחשוב שהפלפול מגיע מרובד נמוך יותר, אך האמת היא שהוא נובע מספירת **הכתר**, הרובד העל-מודע בנפש. מדוע? כי בפלפול יש משהו מופלא. **פלפול** מלשון **פלא**. בגמרא נאמר שמי

הגמרא מספרת שכאשר חכמי ישראל באו לדוד המלך והתלוננו שאין לעם פרנסה, הוא השיב להם "פשטו ידיכם בגדוד". בנוסף לפשט הפשוט (להרחיב את הממלכה), מוסבר בחסידות שיש כאן רמז האומר: תפסיקו להתלונן ולחשוב שאין סיכוי להתמודד עם המציאות, שהכל רק מאיים וגרוע. בכל דבר יש ניצוץ טוב, ובכוחנו לברר ולפדות את הטוב מתוך הרע. לכן "פשטו ידיכם בגדוד" – הושיטו ידיכם ותפסו את הטוב המונח במציאות שלפניכם, **גודד** בגימטריא **טוב**, הוציאו את הטוב מתוך הקליפה המקיפה וחונקת אותו. וכפי שראינו, בהשגחה פרטית, המלה **גודד** רומזת גם ל-גוד (God) וגוד (Good) – זו המלחמה החשובה מכל: למצוא את הניצוץ הטוב מאת ה' בכל דבר.

המרדף

כאשר יעקב אבינו החליט שעליו לחזור לארץ אבותיו, לאחר עשרים שנה בבית לבן הארמי (הרמאי), הוא קם וברח עם כל משפחתו ורכושו. לבן מיהר לרדוף אחרי יעקב, וטען כנגדו: למה ברחת?

ולמה רדף לבן אחרי יעקב? מה כל-כך אכפת לו? יש כאן משהו מאד עמוק, כפי שמסביר הרב המגיד ממזריטש: ליעקב יש עבודה רוחנית אצל לבן, עבודה שעדיין לא הסתיימה. לבן חש בזה – בלא מודע – ולכן הוא רודף אחרי יעקב, כאילו אומר: עוד לא סיימת. יש לך עוד דברים לתקן, עוד דברים טובים לקחת ממני.

מה הכוונה? אמנם לבן הארמי הוא רשע גדול, רמאי שאין כמוהו, אבל ממנו נולדו דמויות-האם שלנו – רחל אמנו ולאה אמנו (ולפי חז"ל, גם בלהה וזלפה). מכאן שאצל לבן טמון עושר רוחני עצום, חבויים ניצוצות של קדושה גדולה. המשימה של יעקב אבינו היא לברר ולהוציא את הניצוצות הללו: החל

שרואה פיל בחלום, "פלאי פלאים נעשו לו" – הפיל הוא בעל-החיים הגדול ביותר (ביבשה), והגודל שלו רומז לפלא החורג מהממדים הרגילים של העולם. גם הפלפול השכלי יכול להגיע למחוזות מפתיעים, לתובנות מופלאות שהעיון הרגיל לא מעלה בדעתו.

דרך אגב, במדרש הנקרא "פרק שירה" נאמר ששירת הפיל היא הפסוק בתהלים "מה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיָיִךְ ה' מֵאֵד עֲמָקוֹ מִתְּשֻׁבַּתֵיךְ" - גודלו של הפיל רומז לעומק בלתי מושג.

העיון מתאים לאופי של **הצדיק** "המסודר", מי שמסלול ההשפעה הרוחני שלו צועד בסדר הנכון, מי ששומר את בריתו (כמו יוסף הצדיק) ואינו מועד. אבל מי שנכשל ובא לתקן, דמות של **בעל התשובה**, אינו יכול להסתפק בדרך הרגילה והמסודרת. הוא צריך ויכול לקבל השראה מהרוכב הנסתר יותר, ולכן הוא מגלה את הפלפול המפתיע, את הרעיונות המופלאים. אחד מהכינויים של המשיח הוא "פלא יועץ" – העצות שלו לא סתם חכמות אלא מופלאות, פלאי פלאים ממש.

הכי טוב

מה הדבר הכי טוב שאפשר לומר על מישהו? שהוא טוב. גם על הקדוש-ברוך-הוא אנו אומרים שהוא טוב, "טוב ה' לכל". מעל כל התארים והשבחים, שכולם נאמרים על הקב"ה בדרך השאלה (שהרי איננו משיגים אותו עצמו), הכי נכון לומר שה' הוא פשוט טוב, עצם הטוב. כל הטוב שאנו מכירים בא ממנו.

מעניין שהדבר מתבטא בשפה האנגלית (ובשפות הקרובות לה): ה' הוא God, וטוב הוא Good – שתי מלים קרובות. ה' טוב, גוד גוד. בין האנגלית לעברית יש קשרים נסתרים (ואפילו גלויים): גוד-גוד מזכיר את המלה העברית **גודד** (שהתורה כבר עושה בה משחק-מלים: "גד גודד יגודנו"), והנה המלה **גודד** בגימטריא **טוב** (17)!

רחמים. נוכל להסביר כך: מדת הרחמים פעם ראשונה היא פשוט הרחמים על עם ישראל בכלל, ועל כל יהודי שנמצא בצרה בפרט, כמו שאנו מתפללים "ברחמיך הרבים רחם עלינו". ה' מרחם עלינו, וגם אנו נלך בדרכיו ונרחם על כל אחד ואחת. לא רחמים פאסיביים, להוריד דמעה ולהאנח... אלא רחמים אקטיביים המתבטאים במעשה.

פעם שניה, מדת הרחמים היא לרחם על ארץ ישראל. כל עוד לא הגענו לגאולה השלימה, ה' מרחם על הארץ המחכה לבניה ולבניינה, "אתה תקום תרחם ציון". וגם אנו נרחם על הארץ, כמו שמסופר בגמרא על חכמי ישראל שהיו מנשקים את עפר הארץ.

ופעם שלישית, רחמים על ה'. מה הכוונה? ה' כל כך רוצה להתגלות כאן בעולם, שתהיה לו "דירה בתחתונים", אבל אנחנו לא עושים מספיק כדי שזה יקרה. מי שרגיש באמת, חש את הרחמים העצומים על ה'. "רחמיך רבים ה'", כמה לרחם עליך (כמו שפירש אדמו"ר הזקן).

שלוש מדות הרחמים הללו יחדיו, מביאות את האור שמתגלה ביי"ט כסלו.

אדם וחווה

אחד מיסודות חכמת הקבלה הוא העיסוק בשם ה' המפורש, י-ה-ו-ה (ובקיצור: שם הוי"). כשמתבוננים לעומק במלה מסוימת, 'פותחים' אותה וכותבים את ה'מילוי' שלה (למשל: א הופכת ל-אלף). בדרך זו, ניתן למלא את שם הוי' בכמה צורות, ולכל אחת משמעות מיוחדת. הפעם נעסוק במילוי הנקרא שם מ"ה. כלומר, נמלא את אותיות השם בדרך הבאה: **יוד הא ואו הא**, ונקבל בגימטריא 45, מה. והנה 45 הוא גם חשבון המלה אדם. כלומר, פתחנו את שם ה' והגענו לאדם, שיש בו נשמה אלוקית! נמשיך ונחשב את חלק המילוי בלבד, ללא אותיות המקור, כך: [י]וד [ה]א [ו]או [ה]א – והנה קבלנו 19, בגימטריא חוה. כלומר, שם הוי'

בנישואיו לרחל וללאה, הרך לידת השבטים (נכדי לבן), וגם העיסוק בצאן וברכוש! מוסבר שיעקב אבינו הוא "עמוד התורה", מתוך שלשת הדברים שעליהם העולם עומד (התורה – יעקב. העבודה – יצחק. גמילות חסדים – אברהם). בתקופת האבות התורה עדיין לא ניתנה "באופן רשמי", אך היא טמונה-מכוסה בעולם, אותיות התורה מפוזרות ויש ללקט אותם. זה מה שעושה יעקב בבית לבן: בכל מעשיו ודרכיו, שנעשים באמת ובאמונה, הוא אוסף ומקבץ את ניצוצות התורה.

ומה עושה לבן? מצד אחד, הוא מרמה את יעקב ומנצל אותו. אך באיזה-שהוא מקום הוא עצמו רוצה להשתתף בתהליך. לכן, כאשר יעקב בורח, לבן ממהר לרדוף אחריו, כאילו אומר: לא סיימנו את הסיפור. באותה מדה נכון לומר בכל מקרה שאנו רואים התנגדות ורדיפה אחרי מישהו טוב וצדיק. אם רודפים אחריו, עושים לך צרות-צרות, יתכן שזה מפני שיש לך "עסק" להשלים דוקא עם אותם מתנגדים!

היום ה-78

השנה הזו, תשע"ז, י"ט כסלו חל ביום השבעים-ושמונה בשנה (30 ימים בתשרי. 29 בחשון, שהשנה היה חודש חסר. 19 בכסלו). למספר הסיפורי של התאריך בשנה יש משמעות רבה, אך מה אומר המספר 78?

בספרי הקבלה מודגש ש-78 הוא הגימטריא של המלה לחם, וכמובן גם של מלח – שני מאכלי יסוד (הלחם כמזון הבסיסי, והמלח כנותן טעם ומשמר). כאשר מברכים על הלחם, יש להטביל אותו במלח ואז לכוון ש-78 הוא גם הגימטריא של שם הוי' כפול שלש, דהיינו שהערך הממוצע של כל אות במלים לחם-מלח הוא 26, הוי' (ומכאן המנהג להטביל במלח שלש פעמים).

לחשבון הזה יש כוונה עמוקה: שם ה' המפורש, הוי', מכוון למדת הרחמים. אם כן, שלש פעמים הוי' רומז לשלשה סוגים של

מילוי ס"ג שייך לספירת הבינה, המכונה 'אמא'. הפנימיות של הבינה היא השמחה. החכמה היא 'הברקה' שעדיין אינה נתפסת בשכל, ואילו הבינה תופסת את נקודת החכמה, ולכן יש שמחה, "אם הבנים שמחה".

ואילו מילוי מ"ה שייך לספירת התפארת, שהיא המרכז והעיקר של שש מדות הלב (חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד). הפנימיות של ספירת התפארת היא מדת הרחמים, כיון שכבר יצאנו מהתחום השכלי, הנסתר יחסית (חכמה ובינה) והגענו לתחום המדות שבו מורגשת המציאות החיצונית הנפרדת.

ראינו שהחכמה נקראת אבא והבינה נקראת אמא, ובהמשך לכך: התפארת היא הבן שנולד לאבא ואמא – שכן עולם המדות נולד מתוך העולם השכלי, הרגש הוא תוצאה מתפיסה שכלית מסוימת.

וכעת משוואה יפה: **עב** ועוד **סג** = 135 = 3 פעמים **מה**. לכך הגענו בזכות התאריך של י"ט בכסלו, כיון שגם **יט כסלו** = 135. המשוואה מצביעה על יחס ישר בין החכמה והבינה למדות הלב: מהחכמה והבינה, אבא ואמא, נולדת מדת התפארת-הרחמים.

לסיכום, כדאי לזכור את הטבלה הבאה:

ע"ב	חכמה, אבא	בטול
ס"ג	בינה, אמא	שמחה
מ"ה	תפארת-מדות, בן	רחמים

משחק מלחמה

האם העולם הזה הוא רק משחק? הרי הקב"ה ברא את העולם יש מאין, ובכל רגע הוא מקיים אותו רק ברצונו החופשי, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". שום דבר בעולם,

מכיל בקרבו את החיבור המלא של אדם וחוה, איש ואשה. רק כאשר האיש והאשה מתחברים יחד, הם נקראים אדם באמת, ככתוב "זכר ונקבה בראם... ויקרא את שמם אדם". האשה (חוה) רמוזה באותיות המילוי הנסתרות, כמו שחווה היתה חלק מאדם עד שנחתכה ממנו והפכה לאישיות עצמאית.

בפנימיות, כל ההיסטוריה של העולם נועדה להביא לתיקון השלם של חוה, הצד הנשי-המקבל בעולם (ובמושגי הקבלה: ספירת המלכות). תורת החסידות, מיסודו של הבעש"ט, היא השלב המכריע להגיע לתיקון הזה, והתאריך של י"ט כסלו מסמן את פריצת הדרך של החסידות לתיקון 'חוה' בעולם, ולגילוי המלא של שם ה'.

והנה הרמז היפה בחשבון: **יט כסלו** = 135 = 3 פעמים **מה**, **אדם**, כאשר **יט** = חוה. בפעם הקודמת ראינו שיי"ט כסלו חל השנה ביום ה-78 בשנה = 3 פעמים שם הוי'. כעת אנו מצרפים לכך את חשבון המילוי של שם הוי': **אדם אדם אדם** = **יט כסלו** = **חוה כסלו**. שיהיה לנו יט כסלו שמח!

מילוי שמות הוי'

בהקשר לתאריך י"ט בכסלו, נמשיך להתבונן בשם הוי' המפורש, לפי המילויים השונים שלו: בפעם הקודמת למדנו על מילוי מ"ה: **יוד הא ואו הא** (סה"כ עולה **מה**, **אדם**). מילוי נוסף של שם הוי' נקרא מילוי ס"ג, בדרך הבאה: **יוד הי ואו הי** = **סג** (ההבדל הוא שכעת מילוי האות ה הוא באות י: הי). ועוד אחד הוא מילוי ע"ב, בדרך הבאה: **יוד הי ויו הי** = **עב** (כאן גם האות ו מתמלאת באות י: ויו).

כל מילוי מייצג הופעה אחרת של שם הוי'. מילוי ע"ב הוא הגבוה ביותר, ושייך לספירת החכמה המכונה 'אבא'. הפנימיות של החכמה היא תכונת הבטול: בחכמה 'רואים' את ההארה האלוקית ובטלים כלפיה, וכן להיפך: הבטול מאפשר את הופעת החכמה והקודש.

אחרון חביב

האם העולם מתקדם או מתדרדר? אנו מכירים את המושג "ירידת הדורות", כל דור מתדרדר עוד במדרון, למטה ויותר למטה כמו המלה מתדרדר – דר ועוד דר...

בשפה העברית, לשון הקודש, הזמנים השונים נקראים על שם הצדדים, פנים ואחור, קדימה ואחורה: מה שהיה בעבר נקרא "פנים" (לפנים, לפני) או "קדם" (קדום), ומה שמגיע בהמשך נקרא "אחור" (אחרי, מאוחר). הפנים, הצד הקדמי שלנו, בודאי חשובים הרבה יותר מהאחור. אם כך, נראה שהעבר טוב ומשובח יותר מהעתיד. אנו הולכים ויורדים ומתדרדרים, מהפנים הקדומים אל האחור המאוחר... עד שמגיעים לדור האחרון, וזה קורה היום! נדמה שהדור האחרון פונה אחור ומפנה עורף לקדושה ומסורת הדורות.

ובכל זאת, דוקא בדור האחרון של הגלות מגיעה הגאולה. אם כך, יש משהו במקום הכי אחורי שמביא אותנו לטוב ביותר. יש משהו במקום הכי תחתון ש'מקפיץ' אותנו הכי למעלה. הדבר מוסבר בחסידות לפי המשל של חומת אבנים שנופלת – ואז האבן שהיתה במקום הכי גבוה היא זו שנופלת ומתדרדרת למקום הנמוך ביותר. הדור שלנו, שמצד אחד הוא נמוך ביותר לפי ירידת הדורות, הוא מגיע באמת מהמקום הגבוה ביותר. על כך נאמר בתהלים "אַחֲרֵי וְיָקָדְם צְרָפְנִי" – האחור ביותר הוא הקדום ביותר. לכן הדור האחרון – הדור שלנו – הופך בבת אחת מדור אחרון של הגלות לדור ראשון של הגאולה. "אחרון אחרון חביב" ב"אחרית הימים"!

נשמות חדשות

למה הגלות עוד לא הסתיימה? למה המשיח עוד לא בא? מה עוד חסר שצריך לעשות?

מלאך או אדם או כוח כלשהו, אינו יכול לנצח את הקב"ה, "הוא אלוקי האלוקים ואדוני האדונים". אין דבר שיפתיע אותו באמת, הכל צפוי, גלוי וידוע. אם כן, לכאורה, אין כאן סיפור מתח אמיתי שלא יודעים מי ינצח בו ומה יהיה בסוף. כל המלחמות והמאבקים, מלחמת האור והחושך, הטוב והרע, הקדושה והקליפה – הכל רק "בכאילו", לא באמת... גם הניצחון המובטח בסוף הוא לא ממש ניצחון, כי כבר גילו לנו את סוף הסיפור. זו טעות. לא נכון ולא מדויק.

בואו נדבר על בני אדם כמונו. אדם ממציא משחק כלשהו. רק משחק, מציאות דמיונית, וירטואלי לגמרי. ובכל זאת, הוא מתייחס למשחק בשיא הרצינות. הנפש שלנו מסוגלת להכנס לתפקיד, למציאות המדומה, ולהתנהג במגרש הזה לגמרי כמו במציאות האמיתית. אתה ממציא אויב דמיוני, אבל אתה נלחם בו בכל הכוח, כמו מי שנלחם על חייו, סוחט וחושף את כוחות הנפש העמוקים ביותר שלך. המלחמה מלחמה והנצחון נצחון.

הקב"ה אינו אדם, אבל הוא ברא אותנו בצלמו והנפש שלנו מלמדת עליו ("מבשרי אחזה אלוה"). אם כך, לאחר שה' מחליט לברוא את העולם, לייצר אפשרות של חושך ורוע, קליפות וחסרונות – העסק הופך להיות מאד רציני. אולי זה משחק, אבל לא משחק שנעשה בקלילות ובדרך אגב – משחק רציני מאד. המלחמה מלחמה והנצחון נצחון. בחסידות מובא משל עמוק האומר שכדי לנצח במלחמה המלך מוכן לבזוז את האוצרות הכי יקרים שיש בידו, מה שחבוי במטמונים השמורים ביותר. כך כדי לנצח את הגלות ולהביא את הגאולה, הקב"ה פותח ומגלה – דוקא בדורות האחרונים – את אוצרותיו הכמוסים, סודות התורה היקרים מפז.

בונה את מלכות ישראל ומקרב את הגאולה האמתית והשלמה

להשיב אבודים

ושוב נשאל, למה המשיח לא מגיע? מה עוד עלינו לעשות?

אחד הפסוקים הידועים ביותר, והמרגשים ביותר, של ישעיהו הנביא אומר "וְהָיָה בְיוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל וַיָּבֵאוּ הָאֲבָדִים בְּאַרְץ אֲשׁוּר וְהִנְדָּחִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם".

יש יהודים שהלכו לאיבוד. כדי להיות אבוד לא צריך ללכת רחוק, "ארץ אשור" יכולה להיות גם ארץ האושר המדומה. חברת השפע העשירה מציעה דוכנים מלאים כל טוב, נוצץ וחכם ומסחרי, מסנוור את העינים ומסיט את תשומת הלב מהדברים החשובים באמת. גם "הנדחים בארץ מצרים" עוד לא חזרו אלינו, שבויים בכל מיני מצרים וצרות...

אבל כמה רחוק שהלכו האובדים והנדחים, הם עוד ישובו, הם חייבים לשוב. הקב"ה מבטיח ודואג "לְבִלְתִּי יָדַח מִמֶּנּוּ נִדְּח". עד שכולם לא יחזרו הביתה, אל חיק היהדות, המשימה לא נשלמה. צריך ללקט ולאסוף ולקבץ את כוולם. וזו משימה של כולנו.

באמת, האובדים והנדחים הם לא רק אנשים אחרים. בכל אחד ואחת מאתנו יכולה להיות נקודה שנמצאת בגלות, גלות הנפש המחכה לגאולה.

המדרש אומר שהגלות בין שבעים האומות מתקיימת כאשר "אחד מכם גלה לברבריא ואחד לבריטניא [ואז] כאלו גליתם כולכם". "ברבריא" היתה אמנם ארץ מסוימת (כמו בריטניא), אבל המושג "ברבריא" הפך גם לכינוי שכולנו מכירים. ובכן, יש יהודים שנמצאים בברבריא, ללא תרבות וסדר, חכמה ודעת. ואולי בכל אחד מאתנו יש משהו ששקוע באיזו ברבריא. גם משם צריך לברר ולהוציא את הנשמה.

חז"ל נותנים הסבר מפתיע בשביל מה בכלל נועדה הגלות: "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים" (פסחים פז, ב). הגלות אינה רק עונש, יש לה תפקיד ובסופה אנחנו יוצאים עם רווח! הגלות נמשלה לזריעה, בני ישראל מתפזרים בעולם כזרעים בשדה, "וְזָרְעִתִּיהָ לִי בְּאַרְץ", והמטרה היא שבמקום כמות הזרעים הראשונית תהיה לבסוף כמות גדולה פי כמה וכמה של תבואה.

בפועל, במשך דורות רבים בגלות הגיור היה אסור בחוק המלכות, סכנת נפשות ממש. בכל מקרה, מספר הגרים היה מועט יחסית. אם כן, מה המשמעות של משל הזריעה? אכן, לפי הקבלה, הגרים שנוספים בגלות אינם רק בני-אדם אלא "ניצוצות קדושים" המצטרפים לעם ישראל. בכל מקום שיהודים נמצאים, הם פודים ומעלים ניצוצות של קדושה הכלואים ומסתתרים במציאות. כך למשל, היהודי שומע ניגון געגועים של רועה והופך אותו לניגון של קדושה, "מגייר" את הניגון ומעלה את הניצוץ שבו. לזה קוראים "עבודת הבירורים" – כמו לברור אוכל מתוך פסולת. בדומה לזה, גם מתוך חכמת האומות מתבררים ניצוצות קדושים, "חכמה בגויים תאמין" ותגייר אותה כהלכה.

ועד מתי תימשך עבודת הבירורים? בא הרבי מליובאוויטש והכריז "הסתיימה עבודת הבירורים"! אפשר להוסיף ולברר עוד ועוד, אבל כבר אין צורך. הכל מוכן ומזומן לגאולה. ובכל זאת, בזמן כתיבת שורות אלו, הגאולה השלמה עוד לא הגיעה. מה עוד חסר?

נראה שצריך לחזור לפירוש הפשוט של דברי חז"ל. לא לחפש רק ניצוצות של קדושה בעולם, אלא לקרב נשמות חדשות לעם ישראל. בני כל האומות המגלים את אור התורה וחפצים באמת ובתמים להצטרף לעם ישראל, לומר כמו רות המואביה "עמך עמי ואלהיך אלהי" – יש לפתוח בפניהם את השער, לקבל במאור פנים את ממשיכי יתרו ורות הרוצים לקבל עול תורה ומצוות. כל גר-צדק המצטרף לעם היהודי,

אוצר יקר מפז, יהלום נפלא. תיבת האוצרות שלנו מלאה וגדושה – רק שאנחנו עדיין לא רואים אותה.

אבל הסוף הטוב מתקרב. הרבי מליובאוויטש כבר הכריז ש"הסתיימה עבודת הבריורים". עכשיו אנו מצפים שתיבת האוצרות שלנו תתגלה לעינינו, שנזכה לראות את השליחות, ולראות את כל השליחויות שהתקיימו מאז ומעולם, עד היום הזה, עד ביאת המשיח.

פזר

בטעמי המקרא גנוזים הסודות העמוקים ביותר. הטעמים לא באו רק להטעים את הניגון ולהוות מעין "סימני פיסוק", אלא הרבה מעבר לזה. בטעמי המקרא – בשמותם ובנגינתם – רמזים טעמי תורה מופלאים, טעמים מתוקים מדבש.

כתוב שהמשיח ידרוש טעמי תורה, אבל כבר היום מתחילים חכמי ישראל לדרוש את טעמי המקרא (כהכנה לגילוי התורה של המשיח). אחד הטעמים שהנגינה שלהם מובלטת במיוחד הוא פזר, מתחיל נמוך ועולה גבוה-גבוה (תבקשו ממי שידוע להדגים לכם), והנה מעט רמזים בטעם החביב הזה:

הגלות היא פיזור, הקב"ה פזר את ישראל בין כל האומות ובכל ארצות תבל. למה זה היה צריך להיות? מה הרווחנו מהגלות המרה? כבר ראינו את דברי הגמרא "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות" – בפיזור הזה יש משהו טוב מאד, צדקה גדולה, שבזכותו נוספים לעם ישראל נשמות של גרים וניצוצות קדושים. ובכל זאת, היום קשה לנו לראות מה כל-כך טוב בזה. הטעם המר עוד שולט. אבל המשיח ידרוש טעמי תורה, יגלה את הטעם הפנימי-המתוק של הפזר-הפיזור, ואז נראה שמה שנראה בתחילה נמוך מאד מגיע באמת למקום גבוה ביותר.

בארמית "פזרא" פירושו מקל שמכים בו. כדי לפזר אותנו בגלות, ה' לפעמים השתמש במקל.

שליחות בסתר

לכל אדם שליחות מיוחדת לו, תפקיד מיוחד שהוא, ורק הוא, יכול למלא.

אבל איך אפשר לדעת מהי השליחות שלך? באמת, בדרך כלל איננו יודעים בדיוק ובוודאות מה השליחות שלנו. הקב"ה לא מתגלה לכל אחד ושולח אותו למשימה. באופן גלוי, אנו מכירים רק את השליחות-המשימה הכללית המשותפת לכולם: ללכת בדרך היהדות ולשמור תורה ומצוות. השליחות האישית שלך נסתרת ממך, ובכל זאת אתה יכול לקיים אותה! כיצד?

הקב"ה שולח אותך למקום שבו השליחות שלך מתקיימת. בהשגחה פרטית, הוא "מגלגל" אותך לתוך המציאות שאתה, ורק אתה, יכול וצריך לתקן. במצבים שאתה מגיע אליהם, מחכים במיוחד לך "ניצוצות" שעליך להעלות. עליך רק להתנהג בדרך היהדות, באמונה ובפשטות, להיות קשוב להיכן ראוי ללכת, והביורור כבר יתרחש.

יש לך שליחות – אבל היא נסתרת ממך. המצב הזה הוא כמו "מתן בסתר". כלומר, נתינת השליחות לאדם היא הצדקה הגדולה ביותר שאפשר לעשות עמו. כאשר אתה מקבל משימה ותפקיד, החיים שלך הופכים להיות בעלי משמעות, אתה פועל ויוצר, מבטא את "צלם אלוקים" שבך. הקב"ה נותן לנו את השליחות, הוא שולח אותנו למקומות הנכונים, ובכך הוא עושה אתנו צדקה, ולכן אומרים חז"ל "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות [לקיים שם את השליחות]"! אבל זו צדקה בסתר – אנו מקבלים אותה ומקיימים אותה מבלי לראות ולהכיר. בספר משלי נאמר: "מתן בסתר יכפה אף" – צדקה בסתר כופה ומבטלת חרון-אף (כמו "צדקה תציל ממות") – וזה נכון לכל השליחות הנסתרת שלנו בעולם.

כך, במשך דורות על גבי דורות של גלות, אנו אוספים אוצרות. כל ניצוץ שעולה ונתקן הוא

הכוח הכי פנימי ועצמי שבנו, הרובד הגבוה ביותר של הנשמה, "היחידה שבנפש" – מתגלה בשעת מסירות נפש. ומה מבטא את הגלות יותר ממסירות נפש? מחנניה מישאל ועזריה בגלות בבל, דרך רבי עקיבא וחבריו תחת שלטון רומי, ועד מיליוני קדושי השואה ואלפי ההרוגים במלחמות ישראל עד עצם היום הזה.

בשביל מסירות נפש לא צריך למות, חס ושלום. כל מאמץ מסור שלנו בעבור הקב"ה, בתורה ומצוות ומעשים טובים, יכול להחשב מסירות נפש. בגאולה האמתית והשלמה לא תהיה לנו הזדמנות כזו! בימים הטובים באמת שעוד יבואו, עוד נתגעגע במידה מסוימת לימי החושך והרעה. בכל מקרה, כל עוד אנחנו יכולים – יש לנו "הזדמנות פז" לגלות את כוח מסירות הנפש שבנו.

הסוד הזה טמון במלה גלות. הפכו את אותיות המלה ותקבלו גולת, "גולת הכותרת", כמו בתיאור העמודים בבית המקדש שבנה שלמה: "וְגִלְתֵּי הַפְתָּרֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הָעֲמֻדִים". גלות פירושה להגיע למקום הנמוך ביותר, אבל דווקא שם ניתן לגלות את המקום הגבוה ביותר, את גולת הכותרת.

הרבה מכות הוכינו וסבלנו, מקלות רבים נשברו על גבנו. אבל גם זה – לטובה.

ולבסוף, כל אחד מאתנו מתמודד עם "פיזור הנפש". לא תמיד אנחנו בשיא הריכוז והשליטה. דעתנו מוסחת בכל מיני צורות ומכל מיני סיבות (בוודאי בדור הסמארטפון...). כל-כך חשוב להיות בישוב הדעת ולא בפזור הדעת, להיות במודעות מלאה ולנווט כל רגע בדעה שלמה וצלולה. אבל, מה לעשות, זה לא תמיד קורה. אנחנו בפזור-פיזור. האם יכול לצאת משהו טוב מהפיזור הזה? חייב להיות שכן. לפעמים דוקא מתוך פיזור הנפש קורה משהו טוב. אנחנו לא רוצים להיות "מפוזרים", ומתפללים להנצל מהסח הדעת השלילי. ובכל זאת, בטעם הפזר מסתתר איזה סוד של פיזור הנפש. גם הסוד הזה מחכה למשיח.

גולת הכותרת

יש משהו בגלות שאין בגאולה. דוקא בזמן של קשיים וחשכה, כאשר אור ה' איננו גלוי, כשאנו מרוחקים ונבוכים – אנו מוציאים מתוכנו את כוחות הנפש העמוקים ביותר.

מוקדש לרפואת סמיר גדעון בן מרים

מידי שבת מתקיים שיעור (לגברים) בבית
הרב (רח' אדמו"ר הריי"צ 14, כפר חב"ד)
אחרי תפלת מנחה בבית כנסת המרכזי (בערך
בשעה 12:45 בצהריים)

ביום ראשון ט' שבט מתקיים שיעור באנגלית
ב"מעיונותיך" בשעה 18:30 בדיוק, רח' נרקיס
28, ירושלים (עזרת נשים פתוחה)

ביום חמישי י"ג שבט ייערך שיעור בישיבת
עוד יוסף חי ביצהר בשעה 19:00 (עזרת נשים
פתוחה)

כולם מוזמנים!